دَ رنګونو پَیوندونه

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول حقوق د لیکوال سره خوندي دي، په انټرنیټ د خورولو حق پښتو ډاټ نیټ سره دے

بسم الله الرحمن الرحیم

د کتاب نوم	د رنګونو پیوندونه
برخې	څلور (دریېزې، رباعیانې، لنډې نظمونه او غزلونه)
تخلیق کار (لیکونکے)	شیرین یار یوسفزے
کمپوز او ډیزائن	خیام یوسفزے
ټائټل	ګوهر ننګیال
ټائټل عکس	دلاور عمر (کُرد آرټسټ)
پروف ریډنګ	شیرین یار یوسفزے
چاپ	اکتوبر ۲۰۱۴
بیه	یو نیم سل روپۍ (۱۵۰)

درکونه

یونیورسټي بک ایجنسي

عامر پرنټ اینډ پبلشرز

www.pukhto.net

PUKHTO.NET
پښتو ډاټ نیټ
http://www.pukhto.net

Estb. 2010

(c) ketabton.com: The Digital Library

تړون

دَ هغه رڼا په نوم چې دَ تګي ، استحصال ، محرومۍ ،
بدمرغۍ او بدرنګۍ توري شپې ته کلړه ور په سر کړي

دَ هغه رنګونو په نوم چې دَ ژوند نوي سحر ته دَ عدل ،
جوړې ، سوکالۍ ، سیالۍ او ذوق سامان پیدا کړي

شیرین یار یوسفزے
shereenyar@hotmail.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ رنګونو پېوندونه، دَ فکر او خيال بل مشالونه

نورالامين يوسفزے

دَ فن په دنيا کښې دَ روايت نه تر جديديت سـفر او په دغه سـفر کښې دَ پرون (ماضيت)، نن (حاليت)، او سبا (مستقبل) زنځير جوړ ساتل لکه دَ انساني ژوند يو نامياتي حقيقت او عمل دے. دغه جانانه سفر کښې دَ دغه عمل دوه نوراړخونه هم دي چې يو ته پوهان شعري جماليات او بـل ته فکري او جذبـاتي معنويت وائي. دَ شـعري جمالياتو تعلق او تړون دَ فن پارې هنري ښکلا، تکنيک او اسلوب سره دے چې پکښې دَ متعلقه ژانر دَ مودو موجود روايت او وجودي ځاندره هم شـامل دي او په فکري جذبـاتي معنويت کښې دَ فکرونو، قـدرونو او خيالونو ټول رنګونه، ټول خوندونه او دَ دغه رنګونو ټول پېوندونه او مقـــــصدونه راځي. دَ روايت نه تر جديديت دغه دَ ښکلا سفر داسې دے لکه دَ بنياد (اړې) نه تر عمارت عمل. فنکار خپله په لمحه موجود کښې او سي خو خپل لوستونکے دَ حال په لار و کله ماضي او کله مستقبل ته بوځي او دا هله ممکن وي چې دَ فنکار او تخليق کار خپل تړون دَ ماضي سره هم پرې شوے نه وي، دَ حال په معروضي حـالاتو ئې هم نظر وي او دَ راتلونکي وخت په رُخ او مخ ئې هم سـر خلاص وي. فن دَ ژوند آئينه دار وي او دے، نو ماضي، حال او مستقبل درې واړه اړخونه به ارومرو لري او زما په خيال په دغه عمل او سفر کښې کوم تضاد هم نيشته. هر ساهو فنکار دَ روايت او جدت په تړون پوهه وي او دَ روايت په سېوري دَ حال په لار دَ مستقبل دښتې ته دَ تګ هنر او چل ئې دَ ذات برخه وي، هغه دَ خپل تخليقـي توان روحـاني وجدان په زور خپل تخليقـي سـفر دَ روايت په غېږ او سايه کښې پېل کړي او دَ حال په لار مخ په وړاندې ورځي ځکه چې حال بې دَ ماضي نه هيڅ وجود نه لري خو دَ روايت په سېوري پرلت وهل او هر څه ته ښه وئېل او بې دَ سبا دَ تصور نه تخليق کول تخليقـي عمل دَ جمود او "اررېشنلزم" ښکار کړي چې يو بـله انتها ده. هم په دغه تناظر او دغه چوکاټ کښې فنکار او تخليق کار خپل تخليقي انفراديت او هنري ځانګړتيا لور ته سفر کوي.

دلته زما دَ وينا مطلب دا دے چې نه خو يو ساهو فنکار او قلمکار محض دَ روايت پرستۍ قـائل وي چې ګوندي پرون هر څه ښه وو او پرون (ماضي) کښې ژوند کـول پکار دي ځکه چې دا رويه هم منفي او غېر تخليقـــي رويه ده، او نه دا نظر لري چې ګوندې پرون او روايت ټول په ټول منفي او بـې کار دے، ماضي هډو دَ سـره رد کول پکار دي، دغه بـغاوت او دغه جارحـانه رويه هم تخريبي رويه ده. لاره چرته مېنځ کښې ده. دَ پرون ساهو روايات او قدرونه په روح کښې ژوندي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساتل او دَ نن معروضي حالاتو سره دَ سبا په لور تګ یو مثبت عمل او مثبته رویه ده او زۀ چې نن دَ کوم شاعر په حقله خپلو لوستونکو سره خبره کوم هغه په دغه توله خبره، دغه تولو حقیقتونو او تولو نذاکتونو پوهېږي. هغه هم دَ پښتنو پښتونولی، حجرې جمات او جرګې مرکې په مثبت زماني او زمیني وجود او کردار رسي او دَ نن په تقاضو هم پوهه دے. دَ فن په جمالیاتي او هنري اړخ ئې هم لاس بر دے او فکري او تخیلاتي بنیاد ئې هم مضبوط دے، ځکه ورته مونږ دَ نن دوُر نمائنده تخلیق کاروئېلے شو او ځکه زۀ دا هم وایم چې نن په کوم کتاب تبصره کوم دا محض دَ رنګونو پېوندونه نۀ دي بلکې دَ یو تعلیم یافته، زیرک، جهاندیده او روښان فکره پښتون دَ فکر و خیال بل مثالونه دي چې په رڼا ئې زمونږ دَ زلمو روحونه او ذهنونه روښانه شي.

دَ "افغان ګلونه" او "اوښکې مثالونه" نه پس دَ ښاغلي شیرین یار یوسفزي دا دریمه شعري ټولګه "دَ رنګونو پېوندونه" ستاسو په لاس کښې ده.

کۀ چرې فن دَ فنکار دَ ذات اظهار هم وي نو بیا ضروري ګڼم چې څو خبرې دَ صاحب کتاب په حقله نورې هم وُکړم.

زۀ شیرین یار یوسفزے دَ هغه زمانې نه پېژنم چې لا هغه او دَ هغه روښان فکره ورور زرین زاده ایسفزے په شنه شونډه زلمي وُو، او س چې زۀ دَ دې پروني زلمي او نني نیمځال په دریمه شعري ټولګه خبره کوم نو او س دا هغه نوخېزه زلمے نۀ دے، یو استاذ شاعر او ادیب او دَ ډېرو تودو سړو نه راتېر شوے پښتون دے. استاذ ورته ځکه وایم چې لکه ما وړاندې هم ووې چې هغه تش شعر نۀ وائي (لیکي)، دَ شعر په فن، ژبه او بیان بیا په بدیع او علم تقطیع ئې هم لاس بر دے، دَ املا په ټولو ګټ پېرونو، دَ ژبې په ساختیاتو او فرهنګي آهنګونو هم دَ ځنو ډېرو لویو لویو او مقبولو شاعرانو نه زیات پوهېږي او دې سره سره ئې فکري او نظریاتي بنیاد هم ښۀ زور او مظبوط دے. دَ خپلې خبرې په تسلسل کښې به یو وارې بیا دا او وایم چې دَ خپل قام او خپلو روایاتو سره ئې بې کچه مینه ده. خپل کلے او لس او ښکلے وطن ئې هم جانان دے خو په دغه مینه کښې ئې دَ هوش، خرد او توازن لمنه چرې هم نۀ ده پرېښې ځکه چې تنقیدي شعور او عمراني بنیادونه ئې هم پا ځۀ دي. دَ هر څۀ ښۀ دي په ځای ئې دَ ځۀ ښۀ دي او څۀ خراب دي، څۀ پکار دي او څۀ نا، په فارموله دَ یو زیرک انسان په حیث ښۀ رسېدلے دے او دَ یو تخلیق کار په حیث ئې په شاعرۍ کښې دَ دغه شعور رڼا ګانې ځان ښائي. دَ قام او اولس ټولې مسئلې، ټول دردونه، دَ نړۍ دَ منډائي ګرو منافقانه چالونه او په دې پاکه خاوره دَ هغوی دَ دلالانو مکرونه او فریبونه ورته ښۀ معلوم دي. دَ تېرو څلوېښتو کالو په هیجاني دور کښې دَ تخلیق شوي ادب په

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رُخ او مخ هم پوهه دے او دَ تجزيې توان ئې هم لري، ځکه نو پۀ دغه پوهه، زيرک او روښان فکره نظرياتي قلمکار خبره کول ډېر اسان هم دي چې مرام او مقصد ئې معلوم دے خو ډېر ګران هم دي ځکه چې هنري توان او فکري الوت ئې دَ زياتې پوهې او لوستې تقاضه کوي. دَ شاعرۍ سره سره هغه يو ښۀ فعال سياسي ورکر هم دے او نن سبا پۀ سوشل ميډيا دَ خپل قام او خپلې ژبې مبـارزه هم کوي چې دا کار او زيار ئې پۀ پښتنو زلمو کښې دَ بېدارۍ او ځواک پۀ اړوند ډېر ګټور او دَ ستائېنې وړ دے. هغه چې کله ماته "اوښکې مشـالونه" کتاب راډالۍ کړے وو نو پۀ هغې ئې ليکلي وو چې "خپل خوږ او قـدرمند نورالامين يوسـفزي ته دَ بـندي سـاعتونو ازاد فکرونه "اوښکې مشالونه" ډالۍ کوم" او زما پۀ خيال ئې دا دعوه سل پۀ سل درسته وه ځکه چې دَ زندان دَ تورو تمبو شاته صياد دَ بلبل وجود بندي ساتلے شي خو دَ هغه روح او سندره نۀ شي پابند کولے، ځکه خو قلندر مومند هم دَ زندان دَ تورو تمبو شاته دا اعلان کړے وو چې

ے دَ اشـنا ياد دَ قـفس ورمات کړو
ښـېلتونه ډېر دي پۀ کور کښې ؤشـوې

او ځکه زمونږ شاعر هم پۀ دغه تورتم کښې دا مستانه نعره وهلې وه چې

ے دا زۀ چُوز چې خداى هما کړم
ښـيا وُ ما ته لوړ پرواز ځۀ
دې نظر، پنجو او پَر تـه
کوم بـاتور او کټه بـاز ځۀ

دَ ښاغلي شيرين يار يوسفزي فن او نظريه فن زمانه اګاهو هم دَ پښتو ادب سترو ستهو ستائېلي او واضحه کړي دي او دا اعـلان ئې کړے دے چې دَ هغـۀ دَ فـن جمالياتـي او فکـري دواړه بـنيادونه ښۀ پاخۀ او مضبـوط دي. دَ خپلې خاورې او ثقـافت رنګونه هم لري او دَ پښتون رومانس خواږۀ هم، خو پۀ دغه جذبـاتو او رنګونو کښې ئې دَ خپل قـام او اولس دَ سـتونزو او راپېښو چيلنجونو نه هېڅ کله هم مخ نۀ دے اړولے او دغه شان ئې دَ يو ساهو فنکار او قـلمکار وظيفه هم پۀ غوره ډول تر سره کړې ده.
کله چې ګران مشر راجولي شاه خټک صېب دَ هغۀ پۀ حقله وائي چې دا زلمے ما ليدلے نۀ دے خو دَ دۀ دَ شاعرۍ نه دا اندازه لګولے شم چې دے يو ترقي پسند، نظرياتي تخليق کار دے او هسې پۀ هوا کښې ئې تخليق نۀ دے کړے، دَ تخليق پۀ ټولو معروضي لارو راتېر شوے دے او هم ئې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل کلاسیک څنبلے او هضم کړے دے، تر دې چې دَ ستر حمزه نه ئې په تخلیقي انداز کښې مثبت اثر هم اخستے دے. نو دا دعوه دَ هغهٔ درې واړه شعري مجموعې په ښهٔ ډول اقراروي.

زهٔ چې نن دَ هغه په دریمه مجموعه یو څغلنده نظر اچوم نو په دې نتیجه رسم چې کهٔ دَ فکر و نظر بنیاد او اساس ئې هم هغه زوړ (افغان ګلونه او ښکې مشالونه) دے خو دې نوې شاعرۍ کښې ئې دَ فکر و فن نوې نوې زاویې، دَ هنر او ژانر نوې نوې منفرد لارې او دَ وېنا نوي نوي تازه آهنګونه محسوسېږي. زهٔ چې دَ هغهٔ په دې کتاب کښې په رباعۍ، نظم او غزل نظر اچوم او بیا دَ هغهٔ خوښ زوړ صنف ته دَ هغهٔ ورکړې نوې نوم سره ګورم نو زړهٔ مې وائي چې دا دعوه هم ؤکړم چې دغه صنف (دربېزه) زمونږ شاعر په حقیقت کښې دَ زړهٔ په زور او مینه تخلیق کړے دے او مزاج ئې هم ورته ښهٔ په خلاص مټ جوړ کړے دے.

دربېزه څهٔ شے دے؟ او دَ پښتو ادب په زړو رېښو کښې وجود لري او کهٔ نا؟ نو په دې حقله به دومره او وایم چې کله دَ ښاغلي اسماعیل ګوهر "مسکا" چاپ شوه نو ما دا لیکلي وو چې دَ اسماعیل ګوهر دَ روح نه چې دَ هائیکوز په نوم کوم درې مصریزه نظمګي راوتي دي، دغه نظمونه په پښتو فوکلور کښې دَ سېلابونو دَ څهٔ لږ ډېر فرق سره دَ اګاهو نه وجود لري، هسې هم نظم دَ پښتو خپل او دَ ټولو نه زوړ صنف دے، غزل بیا ډېر وروستو پښتو ته راغلے دے.-زمونږ ټول زاړهٔ (فوکلور هم) تخلیقونه واړهٔ لوی نظمونه دي چې فارمېټ ئې دَ یو بل نه بدل دے او چې کله مونږ دَ نړیوال کلي برخه نهٔ وو جوړ شوي نو دَ خپل کلتور په یخ سېورې به زمونږ ماشومانو چې کوم نظمونه تخلیق کول او وئېل. دغه اکثر درېزې وې لکه دا چې دي.

(۱)
وه سپینې سپوږمۍ!
ستن دې ورکه کړه نرۍ
زما ورور درپسې ګرځي، لکه غشے لیندګۍ

(۲)
بې پښو ازمرے راغے
بې لومه ګډه ئې یوړه
یو ړوند پرې اواز ؤکړو چې په کوم طرف ئې اوړه

شکر دے چې شیرین یار دغه زوړ صنف ته نامه هم کېښوده، کهٔ څوک بل څوک دَ دې نه هم غوره نوم ورکولے شي نو بده به نهٔ وي خو دا ساعت مېدان شیرین یار وړے دے.

په تېرو څلو ښتو کالو کښې چې په پښتون وطن کښې کوم ادب (شعر او نثر) تخلیق شوے دے، دَ قنوطیت او ماضي پرستۍ ټوک څادر پرې خورډ دے او زمونږ اکثرو شاعرانو دَ نوي ژوند نوي قدرونه او اربنائزیشن کړلے دے.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګو چې دَ نړۍ پۀ هره ساهو ادب کښې ناسټلجیا شته (ډیزرټډ ویلیج او ویلیج بلیک سمتهـ) ئې ښکاره مثالونه دي خو زمونږ خبره لږه بدله ده. زمونږ ماضي واقعي چې ډېره شانداره او پرامن وه، پۀ ماضي کښې هم هر څۀ ښۀ نۀ وو، ډېر خېزونه بدلۀل پکار وو. دغه عمل دَ ارتقا پۀ لور روان وو. ورو ورو پۀ مزه مزه روان وو خو ناڅاپه چې مونږ دَ نړیوال کلي برخه شو نو دا داسې ده لکه چې شپه پۀ شپه بې دَ پوړو دَ کوټې سر ته ؤختلو او پۀ دغه کوټه دَ یو عجیبه جنګ سره مخ شو چې دَ توپو تولې خلې ئې زمونږ وطن لور ته دي. دَ نړۍ تهذیب یافته قامونه توپک پۀ لاس دې سیمې ته وسائلو پسې راغلي دي، دلته ئې دلالان پېدا کړي دي او تخته مشق ئې پښتون وطن او پښتون قام دے. زمونږ پۀ خپله خاوره بدحال دے او جنګ مو هم پېریانو سره دے، دَ "ما پۀ ما وژني" پالیسي روانه ده او استعمار نوي نوي چالونه چلوي. دَ نوې دنیا نوو بادونو کۀ یو خوا زمونږ دَ سماجي ادارو او سماجي قدرونو بنیادونه بنړولي دي او دَ ماده پرستۍ او ځان ځانۍ دېو زمونږ مثبت قدرونه لکه جرګه، مرکه، اشر غوبل، خېر ښېګړه، زغم او برداشت لۀ ستوني تېر کړل، یا ئې لګیا دے تېروي ئې. نو بل خوا ئې زمونږ دَ بچو نه بمونه ساز کړي دي. منم چې دَ پښتون پۀ فطرت کښې مزاحمت شته او دَ خاورې او عزت دښمن خو بېخي نۀ معاف کوي خو دا نن چې څۀ کېږي، څوک رانه امریکنیان جوړوي نو څوک رانه عربیان او ازبکان.

پښتانۀ لیکوال دا هر څۀ ویني او ګوري او زړۀ ئې پرې ویني ویني او لمبه لمبه دے. هغه دَ روسي لیکوال خبره چې پښتانۀ شاعران دَ طوفان مارغان دي، تل ئې پۀ طوفان کښې الوت کړے دے، دَ پیر روښان نه تر خوشحال خان خټک، دَ خوشحال بابا نه تر خدائي خدمتګار تحریک تر ادبي تحریک او دَ هغې نه تر دې دمه دَ تاریخ پاڼې ګواه دي چې پښتون شاعر او ادیب پۀ حقیقت کښې پۀ طوفان کښې الوت کړے دے. نن هم زمونږ شاعر دَ دغه کاروان یو متحرکه غړے دے. موجوده صورتحال چې زمونږ پۀ خاوره کومې رویې پېدا کړې ده، پۀ بنیادي توګه ئې مونږ پۀ دریو خانو کښې وېشلے شو. یوه ډله دَ پرون خبره کوي خو دَ نن هر څۀ رد کوي بله ډله دَ نن خبره کوي، ولې دَ پرون هر څۀ کړي، البته یوه ډله داسې هم شته چې دَ پرون، نن او سبا پۀ تړون پوهېږي، دَ پرون ساهو قدرونه او ادارې هم قدروي او دَ نن پۀ لار دَ سبا پۀ لور هم سفر کول غواړي. شیرین یار دَ دغه ډلې او دغه رویې سړے دے. دَ قام وجود، خپله ژبه او ساهو قدرونه دَ سبا پۀ لور دَ نن پۀ لار دَ پرون دَ بنیادونو سره بوتلل غواړي او تر کومه ئې رسول غواړي نو هغه دې لوستونکي هم ولولي.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـه
دَ خپل ازاد وطن بــــېرغ مې پهٔ لاس
ستورو ســپوږمۍ نه هم پهٔ بــره تلمه
دَ دغه خوب راله تعبـــیر ؤباســـئ

دَ پښتون پهٔ خاوره چې کومه لوبه ګرمه ده، زمونږ شاعر ترې ښهٔ پهٔ زور او زېر خبر دے. هغه ټول کردارونه هم پېژني چا چې دغه لوبه ګرمه کړې ده او ځوک چې دغه اور ته لمن وهي او دَ دې سره سره هغه دا توان هم او جرات هم لري چې دَ هغه مخونو نه نقابـــونه پورته کړي کوم چې دَ پردې شاته دي. لکه ما چې ؤوې هغه خپلې خاورې، وطن او خپلو مقدساتو باندې وروک مئېن دے خو دغه لور ته ئې رویه منطقي او اپروچ ساهو دے. انداز او سوچ ئې مثبت (آپټیمسټ) رویه تنقیدي او تر څهٔ حده مزاحمتي ده خو فکرئې عمراني بنیادونه هم لري. تهذیبي هم او فني هم، کهٔ خبره ئې دَ دربېزو پېل کړو نو دغه دربېزې دَ دغه فکري بنیادونو سره سره دَ روزمرې او محاورې بلها خوارهٔ هم لري، دَ طنز و مزاح مالګه پکښې هم ګډه ده، پښتو رومانس او دَ وطن دَ ښکلا رنګونه پکښې هم ځان ښائي او دَ متلونو برمحل استعمال پکښې معنوي او کلتوري خوارهٔ هم راپېدا کړي دي. دَ دې باوجود چې پهٔ خپل وطن او قام اولس مئېن دے خو دَ تهذیبي نرګسیت نه ئې ترډېره حده لمن بچ کړې ده او دَ خود احتسابۍ او خود تنقیدۍ پهٔ لار پهٔ ډېر جرات سره راتېر شوے دے، دَ خپلو خبرو پهٔ ثبوت کښې ئې څو دربېزې وړاندې کومونو بیا بـه غزل، رباعي او نظم لور ته ځُو.

ـه
ســترګې مې دواړه ډکې ډکې شـــولې
ماښام دے، ناست یمه دَ سین پهٔ غاړه
دَ زلفـــو یـــاد پـــهٔ زړهٔ راوربـــدهٔ

ـه
خلکو اسمان کښې سـیارې ؤنیوې
پښتون پهٔ کلي کښې ډېران لاندې کړو
زمونږه قوم هم دومره پاتې نهٔ دے

ـه
دَ ځان او مال دَ حـــــفاظت پهٔ خاطر
لاړم تانې ځخه مې کور واخســـتهٔ
ایله بـــاران نه پرنالې لاندې شـــوم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

بـــــيلتون ته وايه، څه خپل کار دې کوه
مونږه يو بـــل وته بـــه بـــيا وګرځو
اوبـــه په ډانګ بــاندې بــيليږي کله

نـــن هغـــه ښکلـــې او هوښيــارې جينـــۍ
"خبر" چې فقـــــير ته ورکوو، وئېل ئې:
"ځان په نيستۍ کښې دَ مستۍ نه ژغوره"

بـــريت او شـــمله مې په خاطر نه نيسي
حســـن په خپله يو طاقـــت دے، منه!
دَ زور آور او بـــــــه په لوړه خېژي

تياري څه داســـې رنګله ګورې شـــولې
چاته تر څنګ خپله ســـــايه نه ښکاري
غلو خو هم داســـې شـــپه له خدايه غوښته

عقـــل شـــعور ســـره مو ډېر ځي کړي
دَ وخت او بـــخت ســـره ده ورانه زمونږ
ده مو دَ ځان ســـــره پخه دشـــمني

په مخ دَ زمکې دغه ټول مخلوقـــــات
نه کا تو ښه انبــــــــــار دَ رزق او مال
مګر ســـــپوا له يو ميږي او انســــــان

د وخـت پـــه دوږو هـر څـه خړ نـه دي لا
تابـــانه مخ پښتني جونه شـــته دے
ســـپوږمۍ دې ځان وته غاوره نه شـــي

د ازادۍ، مينـــې او امـــن وطـــن
مقـــتل مقـــتل زندان زندان شـــو راته
خدايه! څه ؤشـــو او لا څه بـــه کيږي

دَ شـــب پرســـتو نه کوڅه خطا ده
توراب ـــــان ګرځي، چرته ســـر پټوي
دَ سبـــا ســـتورے په افق ؤځليد

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرین یار غزل هم ښهٔ لیکي، دَ غزل پهٔ فن ئې موټے کلک دے، دَ کثرت مطالعې لهٔ کبله ئې پهٔ ستائل دَ کلاسیک سپورے زیات حاوي دے. دَ حمزه بابا اثر هم پرې کله کله محسوسېږي، دَ خوشحال بابا، حمید بابا، علي خان او کاظم خان شېدا ښهٔ قاري هم دے نو دَ پښتو ادب دَ دغه عناصر خمسه دَ ستائل خوارهٔ ئې پهٔ غزل کښې ځان ښائي. ګو چې دغه ستائل او دغه (ډائتیشن) زمونږ دَ کلاسیکي ادب سره زیات موزون ښکاري خو زمونږ شاعر هم پهٔ زوړ جام کې نوي شراب وړاندې کوي خو دا هم دَ ښاغلي شیرین یار یوه ځانته تخلیقي ادا ده چې احساس دَ ادراک پهٔ لار مخې ته راغلے دے. دَ هغهٔ پهٔ دې مجموعه کښې ټول ټال څوارلس غزلونه دي چې دَ دربېزو او رباعیانو پهٔ مقابله کښې ډېر کم دي او دې نه ئې تاسو دَ افتاد طبع (رجحان) اندازه پهٔ اسانه لګولے شئ. یو څو غزلونو نه ئې څو شعرونه دَ خپلو لوستونکو مخې ته ږدم او بیا نظم لور ته ورځم.

ـــ هغه یار خو جفاکار دے، خو پښتون دے
چې اغیار مې پښې راښکي نو بیا وُدرېږي

ـــ پهٔ خاطر د اغیارانو اکګر پرېوَت
چې پهٔ ما د یار د مینې نظر پرېوَت
کمتري او عاجزي مې هومره زور کښې
دَانا او د غرور هغه غر پرېوَت

ـــ مړاوې ستر ګې بلا مړې کا
خون آشامې لا مړې کا

هر ارمان نه مې سر پرې کا
ځه! اوس جوړې مناره کا

ـــ ماته دې یادونه زور کیري ښائي
کور ته مې دَ زړهٔ پهٔ دېوالهٔ راځي

پام ګورے لهٔ ستر ګو مې وُنهٔ لوېږي
توی او ښکه لیمهٔ وته بیا نهٔ راځي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـه
سترګې دَ حالاتو راته ورانې دي
ذوقه! دَ سيالۍ خبرې ګرانې دي

غشـو دَ سـتم ته سـينه تانې دي
شوقـه! تلوسې دې پهلوانې دي

ـه
لويه ورشـو دَ پښتنو کۀ بې بـهاره نۀ وے
ښکلې هوسۍ به دَ دامانې دومره خواره نۀ وے

منګې ټيکرې، ګړونج ټوټې، جونه تارتاره نۀ وے
زمونږ دَ کلي دَ سيند غاړه به اوزګاره نۀ وے

تا بـه زما دَ کامرانيو جنډې هسـکې ليدې
زما دَ ژوند کۀ دَ بـلا پۀ کوڅه لاره نۀ وے

ـه
ماته ئې وعده ښه ده
نوې بـهانه ښه ده

خدايه! مازيګر ته خبر
داسې تماشه ښه ده

دَ شيرين يار نظم کښې خارجي او داخل دنيا او نني واقعات، قام ته راپيښې ستونزې پۀ ښۀ ډول بيان شوي دي، ګو چې دَ هغۀ دَ نظم عمومي رنګ ساده او روايتي دے، دَ پښتو نظم چې مولانا فضل محـمود مخفي ئې رده ابښودې ده او دَ نظم بابـا اجمل خټک کمال ته رسـول دے يو مضبوط روايت لري خو دَ شيرين يار دَ نظم اختصار او سادګۍ دغه نظم له ترېو حده ځانګړے انداز او اسـلوب ورکړے دے. پۀ لنډو او سـاده ټکو کښې ډېر څۀ وئېل دَ غزل خاصا ده خو شيرين يار دا کار دَ نظم نه اخستے دے. ځنې نظمونه خو ئې دَ داخليت بـخري او درد څرېکې هم لري، لکه دَ تندرونو پۀ شپه "جرات" "څو چې وينم" وغېره.

"اے نجيبه! اے شـهيده!" نو مې نظم خپل لو ستونکے هم دَ شـاعر پۀ نظريه ژوند او هم نظريه فن پوهه کوي او هم ئې پۀ دې حقيقـت رسـوي چې زمونږ شـاعر څومره پۀ لږو او سـاده ټکو کښې څومره مؤثر او منظم خيال دَ نظم پۀ چوکاټ کښې وړاندې کولے شي.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ــه

دَ پښتـــون دَ چمـــن ګلـــه!	دَ دښمن دَ ســـترګو خاره!
ســـرداري درنه لوګے شـــه	دَ وطن دَ ســـر دســـتاره!
نهٔ ډیوه شـــته چې کړم بـــله	نهٔ ګلان شـــته چې ګېډۍ کړم
دا څـو اوښکې پښتنې دي	دَ تا روح ته بـــه ډالۍ کړم
ملامت درته ټول قـــام دے	دَ تا روح ته مې ســـلام دے
اے نجیبـــه اے شـــهیده	دَ تا روح ته مې ســـلام دے

"دَ روح کرب" نومې نظم کښې ئې دَ خارج او داخل وصال او اتصال دَ لوستو او محسوسولو وړ دے، وائي

ــه

څو کهٔ ســـترګې کړمه پټې
او زهٔ نـهٔ ګـورم یو لـور تـه

یا مې غوږ هم هډو نهٔ ږدم
هرکوم غږ او هر یو شـور ته

دغه لمس هم پسې شَل کړم
او دا ژبـــه هم اوده شـــي

کهٔ مې جوش لهٔ لاسه ورکړم
بیا هم هوش پسې چپه شي

خو دَ روح ســـره بـــه څهٔ کړم
هغـــه لار او چـار راښایـــه
کنه! دلته اوس بـــې وس یم
دَ درد کریکه مې بیا ستایه

زمونږ اکثر شاعران دَ رباعۍ پهٔ نوم قطعې او نیمګړي غزلونه لیکي، دَ رباعۍ دَ وزن او بحر لپاره کهٔ پهٔ عربۍ کښې دَ لاحوه ولا قوه الا باالله مثال ورکولے شي نو پهٔ پښتو کښې مونږ څخه دَ خوشحال بابا وېنا زمونږ لپاره بل معیار دے، بابا رباعي داسې لیکي.

ــه

راشـــه! ښېګړه دَ وني ګوره
خپل ځان پهٔ نمر کا، بل کا تر سیوره
پهٔ سنګ ئې وولهٔ، مېوه درواچوي
خصلت لهٔ وني، واخله اے ورورہ

شیرین یار هم رباعیانې دَ رباعۍ پهٔ چوکاټ کښـــې لیکلې دي او دَ خپل فکر ښکلا ګانې ئې دَ فن پهٔ چوکاټ کښې دننه وړاندې کړې دي، چونکه هغه دَ "ادب دَ ژوند لپاره" دَ کاروان یو تکړه غړے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دے نو دلته ئې هم ژوند او دَ ژوند دَ ساهو قدرونو څنه سترګه ښۀ پۀ خلاص مټ کړې ده، البته پۀ څنو رباعیانو کښې هغه دَ یو روایتي پښتون پۀ صورت کښې هم راښکاره شوے دے او ډېر حقیقتونه ئې دَ یو روایتي پښتون پۀ انداز کښې رامخې ته کړي دي ځکه چې دَ رباعۍ روایت او انداز زور او پوخ دے.

لکه چې وائي

ـه بد شي لۀ بدو او ښۀ دَ ښو نه
خوی دَ سړو شي، مګر سړو نه
څوک چې دَ اصل نسل نه روغ وي
کار دَ پښتو هم بویه هغو نه

ـه وطن ته راشه، جوړ مرغزار دے
پۀ للمو دشتو، هم اوس بهار دے
چې ورته ګورم، زړۀ مې پسخېږي
ګل خوا ته ګل دے، یار سره یار دے

ـه چې کله غوَړ یې، دنیا راز غلي
خو چې لړ سپور شې، ټول ګنه تللي
دغه دنیا ده، دغه ئې رنګ دے
چې پرې تکیه کا، هغو ژړلي

ـه پۀ ژړا ژاړي، پۀ ویر مامور دے
کۀ څوک مالک دے کۀ څوک مزدور دے
دَ جدل اور دے، وطن تنور دے
ایره ئې واخله، روغ کۀ رنځور دے

دا وو دَ شیرین یار دَ رنګونو پیوندونه او زما دَ دغه کتاب پۀ حقله خیالونه. دا دَ خپل دور دَ یو استاذ شاعر او قلمکار دَ فکر و فن ښکلاګانې وې او دي. څوک چې پۀ خپله هم دَ ژوند پۀ ډېرو تیارو او پیچیده لارو راتېر شوے دے، څوک چې ژوند پۀ دې لړ عمر کښې دَ بلها تودو سړو سره مخ کړے دے. مایوسي او ستړیا چې دَ چا پۀ کتاب کښې وجود نۀ لري. څو ځله راپرېوتے دے خو بیا هم پۀ خپله پا څېدلے او روان شوے دے ځکه چې دَ باچا خان دَ ژوند او جدوجهد فلسفه باندې یقین لري او هم پۀ دغه رڼا لاره ښۀ پۀ ډاډه زړۀ روان دے.

دَ شیرین یار دَ ښۀ ژوند لپاره دعاګو

نورالامین یوسفزے
شاه منصور صوابی
۷ جون ۲۰۱۴

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنګونه پېوندونه

شیرین یار یوسفزے

دا کتاب چې ستاسو دَ وړاندې دے، دغه کښې دربېزې، رباعیانې، خاص ډول لنډ نظمونه او ځو غزلونه دي. دا واړه تخلیق دَ زندان دننه دَ مرګ (پهانسۍ) کوټه کښې شوے دے. دې نه وړاندې زما دوه کتابونه "افغان ګلونه" او "اوښکې مشالونه" چاپ دي. دغه سره سره مې پهٔ چاربېته یو کتاب ګوتے (تحقیقي مقاله) هم لیکلے دے او بل کتاب مې دَ پښتو پهٔ "الف بې" شعر، قافیه، ردیف، بحر، وزن او رواني لیکلے دے چې ډېر زر به ستاسو دَ وړاندې وي.

"دَ رنګونو پېوندونه" دَ کتابت او ډیزائن ګران کار ښاغلي خیام یوسفزي پهٔ ډېر اخلاص تر سره کړے دے. دَ مرګ دَ کوټې دننه ما خپل تخلیق کاغذ ته سپارلے، بیا مې ترې پهٔ موبائل فون عکس اخستے او سمدستي مې خیام یوسفزي ته (چې پهٔ سعودي عرب کښې ژوند کوي) دَ اي مېل لهٔ لارې ورلېږلے دے. هلته هغهٔ کمپوز کړے او بیا ئې ماته دَ املا دَ سمون لپاره رالېږلے، دَ املا دَ سمون نه ورستو ورته ما بیا لېږلے او هغهٔ ځان سره خوندي کړے. پهٔ زندان کښې دَ حالاتو او بیا دَ لیکونو دَ بچ پاتې کېدو هډو څهٔ پته نهٔ لګي.

خیام یوسفزے دَ یو ښهٔ کشر او منونکي پهٔ حېث شامدام دَ زړه کړې هڅه کوي او دَ "پښتو ډاټ نېټ" لهٔ لارې دَ دنیا ګټ ګټ ته دَ پښتو لیکونه او کتابونه رسوي. دغه رنګ نور بلها ډېر ملګري لګیا دي او دَ نېټ لهٔ لارې دَ پښتو ژبې خدمت کوي. نن پهٔ فېس بک او دَ سوشل میډیا پهٔ نورو پاڼو کښې هر پښتون ته دَ پښتو لیکونه دَ سترګو پهٔ رپ کښې ملاوېږي، ډېر ځنې پښتانهٔ چې دَ پښتو دَ لیک لوست نه نااشنا وُو، هغو هم دَ پښتو لیک لوست زده کړو او ډېر ځنې اوس پښتو کښې خپل تخلیقونه هم وړاندې کوي. تخلیق، تنقید او تحقیق سره سره دَ پښتو پهٔ املا ډېرې خبرې ؤشوې، دَ عام وګړي سره سره دَ نوو لیکوالانو او خاص دَ مسافرو پښتنو ډېره ښېګړه ؤشوه.

دغه لړ کښې زمانه چې څومره هم کېدے شو نو ما خپل کردار ادا کړے. زهٔ پهٔ هغه ټولو ملګرو او خاص پهٔ مسافرو پښتنو ویاړ کوم چې هر چرته او هر وخت ئې خپله ژبه ژوندۍ ساتلې ده.

پهٔ دغه مسافرو او خپل قام، ژبې، کلتور او ادب باندې مئېن ملګرو کښې یو رانه دَ نظم غوښتنه ؤکړه، نظمونه خو ما وړاندې هم ډېر لیکلي خو دغه وخت ما فکر کوو چې کوم داسې یو صنف کښې طبع ازمائي ؤشي چې هغه هره موضوع زغملے شي او هغه ځنې خبرې چې مونږ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې غزل او عام نظم کښې نۀ شو کولے نو چې هغه ته هم ځای پۀ لاس راشي. دغه وخت ماته درېيزه او رباعي پۀ نظر کښې راغلل خو درېيزه مې زياته خوښه شوه، رباعي دَ وزن او بحر پۀ حواله خپل ځانګړے انداز لري چې پۀ دغه اړه به هم خبرې کوم خو ډلته به درېيزه باندې پوره خبره کوم. ځکه چې دغه ته ډېر خلک هائيکو وائي چې يوه غټه تېروتنه او ناخبري ده. اول خبره به پۀ هائيکو کوم چې دا څۀ شے دے؟ هائيکو دَ جاپانی ژبې شعري صنف دے چې پۀ اصل کښې دَ جاپانی ژبې دَ نظم "هائي کائي" دَ سر درې مصرعو نه اخستے يا ساز کړے شوے يو صنف دے. دغه سر درې مصرعو ته به ئې "هوکو" وئيل. دغه هوکو برخې ته دَ بېل صنف شکل ورکړے شو، لکه څنګه چې مشرقي شاعرۍ کښې غزل دَ قصيدې دَ تشبيب نه راجدا کړے شو او يو بل صنف ترېنه جوړ کړے شو خو دلته دا خبره اهم ده چې غزل هم هغه شکل کښې دے او بيا چې کومې ژبې ته هم لاړ دے نو پۀ خپل شکل کښې لاړ دے، دغه ژبو کښې ئې هم نوم غزل دے او دا يوه خبره هم ده چې دغه ژبو کښې دَ غزل پۀ رنګ کوم شعري صنف نۀ وو نو ځکه ورته غزل لاړ دے. کۀ چرې دغه ژبو کښې دَ غزل غوندې کوم شعري صنف موجود وے نو بيا هلته دَ غزل هډو ضرورت نۀ وو. خو چې مونږه هائيکو ته وګورو نو دَ دې معامله جدا ده، يوه دا چې هائيکو پۀ جاپان کښې دَ ۵، ۷، ۵ سپلابونو درې مصرې لري، دوېمه دا چې دَ درې مصرو نظم پۀ پښتو کښې دَ وړاندې نه موجود دے، درېمه نکته دا هم ده چې دَ جاپان هائيکو دَ موضوع لړ کښې محدوده ده او زمونږه درې مصرعيز نظم لا محدود دے.

دَ ۵، ۷، ۵ نمونه　—　دَ ګلو ځانګه
ځکه ځنګېږي هسې
دَ سحر باد دے

ښاغلي اسماعيل ګوهر صيب پۀ خپل کتاب "مسکا" کښې دَ پښتو خپل درې مصرعيز نظمونه (درېيزې) وړاندې کړې دي چې دَ يوولس سپلابونو يو شان مصرعې لري او څلورم وزن کښې دي خو دَ نامعلوم سوب پۀ بنياد ئې ورله نوم "هائيکو" ورکړے دے. دَ دغه نه وروستو بيا نورو شاعرانو هم دَ دوي تقليد وکړو او دَ پښتو دغه خپل نظم ته ئې هائيکو ليکل يو سم کار وبالۀ. دغه يوه لويه غلطي وه او ده، دا کله هم هائيکو نظم نۀ دے، دا دَ پښتو خپل درې مصرعيز نظم دے چې ما ورته نوم "درېيزه" ټاکلے دے. دا صنف دَ پښتو ادب پۀ تاريخ کښې (دَ جنګي غړونو پۀ نوم) هم موجود دے، لکه دَ مرزا الغ بېګ دربار کښې دَ يوسفزو مشرانو دا وينا.

لکه يې نو داسې وُونه　　　لاس ترلي خدای درکړي
اوس مو وژنه لکه پسُونه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ ماشومانو اکثر صوتونه دَ درې مصرعو دي یعنې دربیزې وي لکه:

توره توته! مات دي شه ښاخونه
زهٔ درختے نهٔ شم
او هر چا در کښې جوړ کړي دي تالونه

"بابُو لالې" هم پهٔ درې مصرعو کښې دي . یعنې دا هم دربیزې دي لکه

دَ بالښت لاندې انار دے
داسې زُوم مو دروستلے
چې نامتو پهٔ کندهار دے

دَ دغه نه زیاتې نورې هم بلها بېلګې پهٔ لاس راتلې خو دَ دغه سره دا یادونه هم ضروري ګنم چې دَ ایران او افغانستان پهٔ پُوله چې کومه کتبه موندے شوې ده او دَ هغې پهٔ حواله دَ پوهانو اندازه دا ده چې دا څو زره کاله زړه کتبه ده. نو پهٔ هغې هم دَ خبره دا دربیزه لیک ده.

نهٔ اړیکے یم
نهٔ دروغژن یم
نهٔ زورکړے یم

دَ دغه سره مونږ ته دا هم معلومه شوه چې "دربیزه" دَ پښتو ژبې قدیمي نظم دے . دَ هغه نورو بېلګو نه داسې ښکاري چې دربیزه دَ جنګ یا ښادۍ یعنې مهم لهٔ کوره راوتلې ده.

دَ جوړښت پهٔ حواله به دا خبره وُکړم چې دَ یو هو مره سېلابونو درې واړه مصرعې هم شته او لنډې، اوږدې مصرعې هم شته. درې واړه مصرعې یو وزن کښې هم شته او درې واړه مصرعې دوه یا درې جدا جدا وزنونو کښې هم شته. خو اکثر یوه مصرعه دَ سېلابونو دَ شمېر او یا وزن پهٔ حواله بدله وي. دغه نه پهٔ آخوا درې واړه مصرعې ازادې (دَ قافیه او ردیف) هم شته، او داسې هم دي چې اوله مصرعه او دریمه مصرعه هم قافیه وي.

دا خبره ما دَ ټولو دربیزو پهٔ حواله وُکړه چې پکښې اولسي دربیزې او دَ ماشومانو صوتونه هم دي. دَ شاعر لپاره دا ضروري ګنم چې هغه دَ وزن خیال لازم وُساتي، نو ره ئې خوښه ده چې دَ څومره سېلابونو برابر مصرعې (درې واړه) تړي او قافیه ردیف راوړي او کهٔ نا.

دا وخت ما خپله هم پهٔ یوولس سېلابونو کښې درې واړه مصرعې برابر لیکلې دي او دَ ټولو وزن څلور دے یعنې هره مصرعه کښې هر څلور سېلابه سبب کښې څلورم سېلاب دروند دے. اسماعیل ګوهر صیب او دَ هغهٔ نه وروستو نورو شاعرانو هم اکثر دغه یوولس سېلابونه بحر او

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورم وزن کښې (دَ قافیې او ردیف نه ازادې) دربېزې لیکلې دي.
دَ دغه تقطیع څۀ داسې ده

۱۱ = ///+ ////+ ////

هر څلور سپلابه سپټ کښې څلورم سپلاب دروند دے. دلته بحر دَ یوولس سپلابونو دے نو ځکه آخري سپټ نیمګړے راغے. دَ پښتو شعر کښې هم آخري سپټ نیمګړے راتلے شي، په عربی، فارسی او اردو ژبو کښې دا کار دَ زحافونو دے. زمونږ دَ پښتو شعر دَ وزن خپله طبعه ده. دَ عربی، فارسی او اردو ژبو دَ عروضو په قاعده باندې دَ پښتو ژبې دَ شعر بحر جوړول او وزن په زور سازول یو غلط او مصنوعي کار دے.
هر څو که دَ وزن دا کار بنیادي طور یو دے خو ژبې او دَ ژبو طبعه جدا جدا ده. عربی ژبه کښې دَ وزن او بحر دَ پاره لفظونه مقرر دي. دَ دغه لفظونو خپل دَ شمېر حرفونه او خپل انداز باندې دَ وزن حرکتونه دي خو پښتو کښې دَ دغه لپاره لفظونه مقرر نۀ دي، داسې لفظونه مونږ لټول او مقررول شو خو دَ سپټ دا طریقه ډېره اسانه ده.
دغه لړ کښې زما کتاب "شیرین بیان" راروان دے. په دغه کتاب کښې پوره خبره شته. دلته زۀ صرف دومره ؤوایم چې دَ پښتو او عربی وزن او بحر محض په دغه سپټونو او لفظونو سره بېل نۀ دي دَ دغه دواړو کار یو دے. دَ پښتو او عربی ژبې دَ شعر دَ وزن بېلګوټ په نور څۀ دے او هغه دا چې دَ عربی و فارسی دَ شعر لپاره دَ دغه مقرر لفظونو راوړل یو شان یا یو ترتیب سره نۀ ﻫُم وي. یعنې کله خو دَ یو کلام هره مصرعه کښې تول یو شان لفظونه مقرر شي او کله کله دَ یو کلام هرې مصرعې وزن دَ مختلف سپلابونو یا حرکتونو په بنیاد جوړ کړے شي. (دغه مصرعو کښې چې کوم وزن وي نو هغه دَ مختلف وزن او سپلابونو (دَ شمېر) په بنیاد وي)
لکه دا مثالونه

متقارب:- مفاعیلن + مفاعیلن + مفاعیلن + مفاعیلن
رجز:- مُستفعلن + مُستفعلن + مُستفعلن + مُستفعلن
کامل:- متفاعلن + متفاعلن + متفاعلن + متفاعلن
متدارک:- فاعلن + فاعلن + فاعلن + فاعلن
اوس دا ؤګورئ
مضارع- مفاعیلن+ فاعلاتن+ مفاعیلن+فاعلاتن

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

سريع:- مستفعلن+ مستفعلن+مفعولات

هزج مثمن:- مفاعيلن+فاعلن+مفاعيلن

ليکن دَ پښتو مزاج دا دے چې وړومبے سپېړ دَ کوم وزن راوړے شو نو ټوله مصرعه کښې به هم هغه سپېړ راځي. کۀ دا سپېړ مونږ "مفاعيلن" واخلو نو ټول پوره سپېړونه به مفاعيلن راځي. آخري نيمګړے سپېړ به مفاعيل يا مفا راځي.

دَ دغه سره به بل لفظ دَ پاره دَ وزن نۀ راوړو. پښتو شعر کښې صرف څلور وزنونه دي.

دَ عربۍ ژبې دَ دغه لفظونو پۀ بدل کښې پښتو کښې دَ درې، څلور او پينځۀ سپلابونو سپېړونه دي. خو وزن دَ څلورم سپلاب نه وړاندې نۀ شي تللے. وړومبے سپېړ چې دَ څومره سپلابونو وي او دَ کوم وزن وي نو وړاندې به مصرعه هم دغه شان وي. کۀ چرې مصرعه دَ طاق يا دَ لس او څوارلس سپلابونو وي نو بيا دا ده چې آخري سپېړ به نيمګړے کېږي. دغه کم سپلاب دروند او سپک دواړه کېدے شي.

دَ پښتو وزنونه دَ نخښو پۀ مدد سره دا ډول دي.

وړومبے وزن ////+

دوېم وزن ////+

درېم وزن ////+

څلورم وزن ////+

دَ پښتو خپله طبعي دَ وزن لاره (لکه دَ دولس سپلابونو مصرعې)

وړومبے وزن //// + //// + //// + ////

دوېم وزن //// + //// + //// + ////

درېم وزن //// + //// + //// + ////

څلورم وزن //// + //// + //// + ////

دَ پښتو دَ طبعي نظام خلاف وزنونه او بحرونه لکه

//// + //// + //// = ۱۲

//// + //// + //// = ۱۲

/// + /// + //// + //// = ۱۴

دَ دغه خبرو او نخښو نه دَ عربۍ او پښتو ژبې دَ وزن او بحر بېلګوټ ښکاره شو.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس دَ دريېزو پهٔ شعري مسئله څو خبرې کوم. پښتو کښې ټپه هم يو قديمي منظوم شعري صنف دے. دَ ټپې دوه مصرعې وي، يوه مصرعه دَ ۹ سپلا بونو او بله دَ ۱۳ سپلا بونو وي. دَ ټپې وزن څلورم وي يعنې هر څلور سپلا به سپټ کښې څلورم سپلاب درُوند وي او تقطيع ئې څهٔ داسې ده.

////+////+/ = ۹

////+////+////+ / = ۱۳

ټپه کښې آخر ته دَ "ن" "ه" (نه) حرفونو دَ اضافي او تکرار لهٔ سوبه يو دَ قافيې يا رديف خپل نظام هم پهٔ نظر راځي. کله کله دا صرف "ه" سپوا کولے شي. دا ټول جوړښت منظوم دے. او پهٔ ټپو کښې ښهٔ پوره پوره شعريت هم موجود دے، دغه وجه ده چې زمونږ دَ پښتو شاعري ټوله منظومه ده او دلته هر منظوم کلام ته شعر وئيلے شي ګنې دَ شعريت يو جدا معنا جوړېږي. دغه وجه ده چې نن کچه او پره خبرو سره آخر ته قافيه رديف راوړے شي يا لږ ډېر وزن ته سمؤلے شي او دَ شعر نوم ورکولے شي. بازار کښې دَ "ګانو" پهٔ نوم هم داسې بلها مواد خرڅېږي.
خو دلته دا ګيله عبث ده ځکه چې دلته خو لا تر اوسه خلک پهٔ غزل او رباعي کښې خطا دي. دَ قطعې او رباعي خبره خو لا جدا ده. دَ قطعې او رباعي خبرې نه وړاندې دلته دا ؤوايم چې دريېزه باقاعده منظوم کلام دے او دَ اولسي يا جنګي دريېزو نه سپوا نورو دريېزو کښې پوره پوره شعريت موجود دے او دريېزه دَ پښتو خپل قديمي نظم او شعر دے.
دغه صنف کښې دَ بيلا بيلو موضوعاتو يو لوی ځای موجود دے. ما خپل ځان دغه کتاب کښې دَ مختلف موضوعاتو دَ راوړلو او بيلا بيل رنګونو دَ پيوند کولو تر خپله وسه پوره پوره کوشش کړے دے.
پهٔ دغه کتاب کښې رباعيانې هم دي او دَ دغه باره کښې هم لږه خبره کوم. رباعي هم لکه دَ غزل راغلے شعري صنف دے يعنې زمونږ خپل نهٔ دے خو ځښې ملګري اوس دې ته څلوريزه وائي او ځښې خلک پهٔ څلوريزه، رباعي او قطعه کښې فرق نهٔ شي کولے. رباعي دَ څلورو مصرعو پهٔ يو خاص انداز کښې ځانګړے شعري صنف دے چې هره مصرعه ئې دوه دوه ټوټې وي. دَ دې خپله مخصوص دَ بحر او وزن طريقه ده. وړاندې چې زمونږه مقدمينو هم کومې رباعيانې ليکلې دي نو هغه ئې هم دَ عربی دَ عروضو پهٔ قاعده يا طريقه ليکلې دي او دَ هغې تقطيع هم پهٔ هغه ډول ده. دَ پښتو دَ طبعې سره پوره سمون نهٔ خوري، پهٔ دغو کښې يوه رباعي چې دَ لس سپلا بونو ده، هغه دَ پښتو مزاج سره سمون خوري خو هغې کښې هم دريمه مصرعه لانجه جوړوي او دَ پښتو پهٔ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

حساب پکښې یو سېلاب زیاتېږي. ما خپل څان دغه کتاب کښې هم هغه دَ لس سېلابونو رباعیانې لیکلې دي خو تقطیع ئې پوره په پوره دَ پښتو په قاعده ده. او ما خپل څان دغه له دَ پینځهٔ سېلابونو سېټ تاکلے دے. وزن به هم هغه څلورم وي څکه چې پښتو کښې سېټ کهٔ دَ درې سېلابونو شي ،کهٔ دَ څلورو او کهٔ دَ پینځهٔ سېلابونو شي خو دروند سېلاب دَ څلورم ځای (نمبر) نه وړاندې نهٔ شي تللے.

تقطیع ئې څهٔ داسې ده.

//// + //// = ۱۰

سېټ ۱ + سېټ ۲

دغه ډول وزن بحر کښې غزلونه او چاربېتې هم څو لیکلے شوې دي خو رواج ئې نهٔ دے موندے او زهٔ وایم چې دغه انداز صرف دَ رباعی دَ پاره مخصوص ښهٔ دے، دا دَ بل صنف دَ پاره خوند نهٔ کا. دَ موضوع او مضمون په حواله پهٔ دومره ؤوایم چې دغه زوړ جام کښې نوي شراب وړاندې کېدے شي او پهٔ داسې انداز هم چې چاته به او پره نهٔ لګي. قطعه پهٔ پښتو کښې ډېره لیکلے شوې ده او زما نورو کتابونو او خاص اوښکې مشالونه کښې ئې نمونې شته. اګر کهٔ ما دغه کتاب کښې قطعې هم ټولې دَ څلورو مصرعو لیکلې دي خو دَ قطعې دَ پاره دا خبره دَ یاد ساتلو ده چې قطعې لازم دَ څلورو مصرعو نهٔ وي. قطعه دَ غزل پهٔ انداز (وزن او بحر) لیکلے شي. څلور مصرعې هم وي او زیاتې هم کېدے شي. دغې ته ټوټه هم وئېلے شو.

خو چې نوم څلوریزه شو نو بیا دا خبره لږه جدا ده او هغه دا چې زمونږ څهٔ شاعرانو دغه څهٔ دَ دربیزو پهٔ ډول لیکلې خو مصرعې څلور لري. (دغه ډول شعرونه محب الله مشواني ورور هم لیکلي دي)

ــه تهٔ دَ خوبــــونو ښاپېرۍ یې، څکه

ما درته ټول عمر شو ګیر کړے دے

اوس مې پهٔ دې خبره پوخ یقین دے

ستا به پهٔ خیال کښې هم راغلے نهٔ یم (محب مشوانے)

اوس دلته سوال دا راپیدا کېږي چې دَ دغه څلوریزو دَ رباعۍ او بیا خاص دَ قطعې سره څهٔ توپیر دے؟ نو رباعي به لازم دَ څلورو مصرعو وي، اوله، دویمه او څلورمه مصرعه به سره هم قافیه وي، هره مصرعه به دوه ټوټې کښې وي خو قطعه به لکه دَ غزل روانه وي، لازم دَ څلورو مصرعو به نهٔ وي دَ زیاتو هم کېدے شي، وړومبۍ مصرعه کښې قافیه دَ شاعر خپله خوښه ده. نوره به قافیه لري.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو تو پېر خو ښېخي ښکاره شوے دے او هغه دا چې رباعي خو هم و دَ وزن و بحر په حواله جدا ده. دَ قطعې بیا ځانله تعریف ؤشو چې لازم څلور مصرعې نه لري او دَ قافیو حالت ئې هم بیان شو خو دلته دَ څلوریزو حالت دَ دغه دوارو نه ځان جدا کوي او هغه دا سې چې دا څلور واړه مصرعې دَ درېیزو په شان دَ قافیه او ردیف نه ښېخي ازادې وي (خو دَ وزن او سېلابونو دَ شمېر په حواله پابندي لري) نو ځکه دغه ته هم رباعي یا قطعه وئېل مناسب نه دي او هم دغه څلوریزه نوم ئې سم دے او دغسې به مونږ څخه یو بل صنف هم په لاس را شي.

نور په دغه کتاب کښې څو غزلونه دي او څو نظمونه دي. په غزل خو خبره کولو ته حاجت نیشته خو دَ دغه نظمونو په حواله به دا ؤوایم چې دغه ډول نظمونه ما "افغان ګلونه" او "اوښکې مشالونه" کښې هم ورکړي دي او دلته دغه کتاب کښې هم خو چرې چرې خبره نه ده راغلې. اوس به دومره ؤوایم چې دغه ته دې غور ؤکړے شي، دې نظمونو کښې دَ داخل او خارج دواړه ډوله دَ اظهار یو ښه ځای موجود دے. او دَ اوس په لنډ تنګ وخت کښې دَ کتنې قابل هم دي. دَ پښتو او پښتنو دَ پاره پکښې ډېر کار کېدے شي. دا څو خبرې ما ضروري ګڼلې نو ځکه مې ؤکړې، نور هر څه په لوستونکو پرېږدم.

په درناوي
شیرین یار یوسفزے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

وړومبۍ برخه

درېيزې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڼي

شیشَکه ، توره درنه شپه چې لاړه
راغے بد رنګه او بې نوُره سحر
وایه! چې وُخاندُو، کهٔ وُژاړُو اوس

دَ ځان او مال دَ حفاظت پهٔ خاطر
لاړم ! تهانې ځخه مې کور واخِستهٔ
ایله "باران نه پرنالې لاندې شوم"

خلقو آسمان کښې سیارې وُنیوې
پښتون پهٔ کلي کښې ډېران "لاندې" کړو
زمونږه قوم هم دومره پاتې نهٔ دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېځې

هغهٔ وې: ځکــــه مې وادهٔ ؤنهٔ کــړو
کلي کښې طبــعې پــورې ښځه نهٔ وه
"چې لاس ؤنهٔ رسي مېــوه تــروه شــي"

بــېلتــون ته وایه ځه! خپل کار دې کوه
مونــږه یــو بل وته بــه بیا ؤ ګرځو
"اوبهٔ پهٔ ډانګ بــانــدې بیلېــږي کله"

نــن هغه ښکلې او هــوښیــارې جینۍ
"خَبر" چې فقــیــر ته ورکــوهٔ وئیل ئې:
"ځان پهٔ نېــستــۍ کښې دَ مســتــۍ نه ژغوره"

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڼې

برېت او شمله مې پهٔ خاطر نهٔ نیسي
حُسن پهٔ خپله یو طاقت دے منه!
"دَ زورآور او بهٔ پهٔ لوړه خبرې"

ماوې: لهٔ تا مې مال و سر شه قربان
لېلا! زما پهٔ خوب او خیال کښې تهٔ یې
وې ئې: سرې دَ شپې ربښتیا نهٔ وائي

بُلبل کهٔ نیَت دَ لوی الوت کړے دے
بورا هم بل وطن ته کډه تړي
ګلو تهٔ وپېـ والا برقعې واغوستې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅې

زما غانټول ، زما رَېدي چې نِشته
پولو ، پټو ته دَ کتو څۀ پاتې
خدايه! دَ زهرو دا اتی ورانې کړې

نن ئې دَ زلفو څرې ځنګ جوړه وه
دَ مشاطې هُنر تمام وو پرېنه
ځکه پۀ ويخه اوس خوبونه وينم

زما دَ خيال او دَ هُنر بُلندي
دَ چا ټکونو باندې هېڅ هم نۀ شي
"آسمان پۀ ګټو کۀ څوک ووَلي، نو څۀ ؟"

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

تياري څۀ دا سي رنګله ګورې شؤلې
چاته تر څنګ خپله سايه نۀ ښکاري
"غلو خو هم داسې شپه لۀ خدايه غوښته"

عقل شعور سره مو ډزې کړې
دَ وخت او بخت سره ده ورانه زمونږ
ده مو دَ ځان سره پخه دښمني

دَ سيند او بو باندې ډاکه پربوته
ما ورله خپلې رڼې اوښکې ورکړې
دَ وطن ښکلي دې تارې وهي اوس

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپېړۍ

پۀ ما دې اورد مینې پورې کړلو
لا اوس پوکې دَ اسوېلو ورکوې
دا تۀ نو هم خوځۀ دَ کانې نۀ ئې

دَ اصل ، نسل نه اِنکار ؤنۀ کړې
تش صفا رنګ باندې بازي مۀ تړه
"ړنې او بۀ چاتې کښې نۀ شاربي څوک"

زیست مو ولقه کښې دَ روزګار کښېوتۀ
بې دَ پیسو نه څوک خبره نۀ کا
دَ حسرت مړي بې کفَنه پراتۀ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅې

ما ته صحرا ښکاري نن یو ګُل دَ لاله
د هر زړه غوني شان له سوخته ؤوې
"موسم هُم یار دے اوس دَ غوړ لستوني"

زړهٔ که دې هر څو مره هُم لوی دے ګُله
خیال او نظر دې هُم لنډ پارے نهٔ دے
خو! "یو څادر ښکاري دوه بربنډ نهٔ راځي"

نن چې زما وړو زما دَ وادهٔ
البم کتهٔ او ځان ئې ؤنهٔ لیدهٔ
وې ئې: نو مونږ سره مو ورانه وه څهٔ؟

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیڅي

لۀ ساره څُویه دې نور څۀ ؤوایم
لۀ ډېره تاوه ئې لمبه لمبه کړم
راشه! لږ خواله کۀ تو دېرې چرې

ما ورته وې: پُوندې دې ؤچاؤدلي
مخ دې چاپېره تېر سرې ؤنیول
وې ئې: نیستي، هستي دې لرې سره

ما ورته وې: خدای دې افسر کا بچے
چرته دَ کلي کورپۀ "بَبَه" به راشي
هغه پۀ بنار کښې "ګهرداماد" شو دَ چا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

زما په خپلو رڼـــو اوښکـــو قـــسَـم
زما په کســـو کښې ئې عکس پاتې دے
رادې شـــي يـــار که ئې په خپله کسُـــي

دَ ګاونـــډ اور ته چې لمـــنه وَهـــې
خـــو خپل کـــاله ته دې لمبـــې راولـــې
"دَ خپله ځانه خـــو ځوک نهٔ ســـېزي ځان"

اوس که په کلي کښې دې خوښ نهٔ وي ځوک
پرېـــږده ښېره ورلـه دُعـــا ؤغـــواړه
چې" ښهٔ" شـــي ورک بـــه شـــي دَ ښـار په طرف

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دريېزې

نن راته ښکلي ډکه لار کښې ؤوې
راځه! چې سترګې سره ؤجنګوو
"روشن خيالي" ده هېڅ پروا مۀ کوه

څو مال او مُلک دَ ټول وطن "لاندې" کړې
رزق تمام دَ ګرد اولس ؤنغردې
دَ حرص نَس به دې لا نور اوږے شي

يا به زما دَ لُغت عِلم کم وي
يا خو لفظونه به مانې بدلوي
پۀ "آزادۍ" او "ساتون" پوهه نۀ شوم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیڅې

دَ اوښکو سیند کښې مې سېلاب راغلے
دَ زړګي ښارئې راله يـوړو تمـام
باچا کچکول باندې پَتري ؤوهل

نن هغه ښکلې، بې آسرې فقيـره
خونَړې سپې چې بده ؤچيچله
ناظم وئېل: خبر دے دا "فرېښلي" ؤشو

رېبـاره! ستا دَ متـازې نَه شُو خلاص
ستـا دَ تهکې نه ډک روزګار ختم شـو
مينه خـو لاړه پهٔ هوا باندې شـوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

زما کۀ اوښکې ملغلرې وې هُم
مغرور اشنا پرې لاړ، شو تېر دَ پاسه
خدای دې دَ چا پۀ ښپو کښې توی نۀ کا څوک

پۀ مخ دَ زمکې دغه ټول مخلوقات
نۀ کا تونبه انبار دَ رزق او مال
مګر سپوا لۀ یو مېړي او انسان

دا دَ جنت دَ باغېچې ګُلونه
پۀ کوم دِ پېران مې پېرزو کېږي کله
پۀ کاغذونو باندې اور پورې شه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

دهقان چې سوال ؤکړي باران ؤغواړي
کلال به وائي: خدايه! شين ئې لري
دلته انسان ته خپل اوقات معلوم شي

بازار دَ سُود دومره تود شوے دے چې
دَ ضميرونو سوداګاني کېږي
اوس په خپل سوري هم باور مۀ لره

دا هواګاني چې حال نه وائي
دَ آسمان ستوري هم عکس نه اخلي
ماشومه مينه به اوس څنګ پتهُوُ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

دَ مينې تـار چې مې لا پـوخ نهٔ وو ســم
خپلو نازونـــو لـه دې تــال واچـــوهٔ
نو اوس جــوتې لرې پهٔ خيـال ورکـــوه

هغهٔ وې: دومـــره خشـــمناک یمه چې
"هلهو پهٔ پـــوزه بـــاندې مچ نهٔ پرېـــږدم"
ما وې: نو خدای خو دې مئېن کا پهٔ چا

مـا وې: پـولـس ماما! دا ډزې دَ څـهٔ؟
"جوړې، پهٔ کلي کښې جګـړه وُشـــوه"
وې ئې: نَه مړه! زمونږ غوا لنګه شـــوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیزې

وي ئې: مُلا یم خو سخي هُم یمه
اولس، پولس په دسترخوان مې کوره
ما وې: نو دا څه ستا دَ کوره راځي

زما ککې آخلي اوس عکس اپُوته
یا که نظام دَ تول فطرت بدل شو
کاغې په پنجو کښې شهباز یوړو..!

دَ وخت په دوړو هر څه خړ نه دي لا
تابانه مخ پښتنې جُونه شته دے
سپوږمۍ دې ځان وَته غاوره نهٔ شي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپيئزي

پهٔ جار به ؤوايم خپل راز دَ مينې
دَ حق پهٔ تور باندې وژلے شهٔ يم
پرېږده چې رسم دَ منصور ادا شي

دَ شب پَرستو نه کوځه خطا ده
تورابان ګرځي چرته سرپټوي
دَ سبا ستورے پهٔ اُفق ؤځلېد

ما دې پهٔ سترګو کښې يو چاته کتل
زهٔ پهٔ تول حال دَ دې اسير خبر شوم
اوس خو عکسونه هُم حالونه وائي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

دَ آزادۍ ، اَمن او مینې وطن
مقتل مقتل ، زندان زندان شو راته
خدایه څۀ ؤشو او لا څۀ به کېږي

آزار مو واخِست دَ جمال او جلال
شال او شړۍ لکه خشاک سوزېږي
مونږه خپل کور ته پردے او رړاؤړے

خدایه ! ما واخلې یا قیامت راولې
مانه خو دغه کانې نۀ شي لیدے
چې تور کارغان سپینې کونترې وورې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

مُشک مې په دراو په دېوار ؤشيندل
لاره ، کوځه مې کړه ترمکه په اوښکو
خو يار مې سور شو لاړ په اس دَ هوا

دَ سپينې خُلې دَ سرو لبانو په نوم
"ما په سپوږمۍ باندې ګلونه کرل"
خدايه ! دا خوب مې بې تعبيره نۀ کړې

دَ ځيګر وينه چې مې ؤسېزله
قام له څو اوښکې مې ډالۍ راوړلې
خو ! ړاندۀ خلک په ډېوو څۀ کوي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

دَ اجل کومے مې سندره کړلو
زۀ خو پۀ مړو ژړونو کښې ساه راولم
چې ما مړوي نو مرګ دې خپله ؤمري

ما چې دې زور ته دَ يادونو کتل
زړۀ ته مې خيال دَ هر تدبير عبث وو
غرق شي سېلاب ته چې بند ونه تړي

راغلې ما وژني ، نو څه! ؤمې وژنه
مرګيه! ؤلې لاس او پښې دې رپي ؟
مونږه اوس هاغه پښتانۀ خو نۀ يُو

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپېڅې

خپله قصاب او دَ موږې څۀ باور ؟
خپله په ځان دَ دې مرګې څۀ پته!
ځکه چرې دَ لاندې ساه اخلمه

اجَله! ژاړه تۀ ، زۀ نۀ ژاړمه
تۀ چې مې ؤوژنې ، زۀلا ژوندے شم
مړ خو هغه شي چې ناموس ئې ورک شي

شړې مې څۀ لړه خيرئنه شوله
چې دې بيا سترګې داسې سپينې کړلې
دَ دُنيا رنګ مې ايله اوس ؤليدۀ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېېزې

دَ خپل آزاد وطن بېرغ مې په لاس
ستورو ، سپوږمۍ نه هم په بره تلمه
دَ دغه خوب راله تعبیر وٌباسئ

چې خبر نهٔ یې په تېر شوي پرون
نو خنګه زده ئې په راتلونکې سبا
دَ نن پوهنې خو ناپوهه کړې لا

تهٔ چې بازونه په قفس بندوې
لا ترې مَخُوکې او نوکونه آخلې
بیا دَ کارغانو "بدمعاشې" مهٔ ژاړه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

ما وې: دا زلفې دې وې سپورې اکثر
ځړې کښې هغسې ګلان نهٔ تومبې
وې ئې: اوس کلې ته سپرلي نهٔ راځي

لاړم آسمان ته دَ بخت ستورې پسې
ما وې: تختې نه لړ. دَ تخت ځای ته شه
وې ئې؛ نو تا سو خوځهٔ هم ؤخوځئ

دا لوی آسمان پرې تنګېدلے خو ، نه
دَ زړهٔ دنیا به مې روښانه وے لا
دا سې سپوږمۍ کهٔ یو ، دوه ، درې نورې وے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

سترګې مې دواړه ډکې شولې
دَ زلفو ياد په زړه راؤوريده
مابنام دے ناست يمه دَ سيند په غاړه

آسمان دے ډک له ښو ښو برخو منم
خو لوی مرام لره به لوی جوړېږي
ؤري دي دَ بام دَ ګيا خوب نهٔ وينې

زهٔ دَ سپرلي پهٔ آب وتاب څهٔ کوم
زهٔ دَ ورشو آب و ګيا ژاړمه
دَ شپونکي ځای خو خړاړه نهٔ شي نيوے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

نن چې په لار کښې مخامخ راغے يار
وې ئې: منم ، خو دَ زړهٔ حال ؤوايه
سترګو مې وې ، خو پکښې اوښکې راغلې

ما چې زاهد په مېخانه کښې ؤليد
په خپلو سترګو مې يقين نهٔ راتلو
ساقي وې: پوه نهٔ شو دَ ورځې راغے

زلفې ئې تاو خوري دَ رخسارو په سر
سترګې ئې سرې ، بانه ئې برند دي اولاړ
چې نن به څوک دَ قتل وار تېروي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

بُلبُل په ماته څانګه ناست ژړل ئې
"سرې خْوَلې غوټۍ مې څۀ په هير لاړلې"
چې دَ ښار خلقو کفنونه ګران کړل

کۀ خپله ښځه دَ چا حُوره وي هُم
پردۍ ښدترې نه ابتره ښکارې
ښې ښې مېرمنې لاړې وينځې شولې

مُتهې زما پرتې دَ بل اُوږو ته
پۀ ما چلېږي ګزارونه کوي
دَ وخت پۀ دې جبر به څنګ نۀ ژاړم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڼي

څوک ئې لۀ ځانه پـــرېکـــوي چرې نه
البـــــته خُـــور مُټه پۀ غـــاړه کـړي لا
زۀ چې رنځور شــــــومنو تا پرېښـــــودمه

یو څوک خوشحـــاله وو چې لُور ئې وُشـــوه
ما وې: څۀ! ښه ده جهالت ختم شـــو
هغه وې: مـــړه! اوس بـــه روغه وُشـــي

زمونـــږه سیند ته یوې شپـــې له راشـــه
چې دَ چَـــړونو او چَـــړو پۀ ژبـــه
واورې! چُپیا کښې دَ فطرت ســـندرې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپېڼې

شمع محفل ته چې رڼا وربخښي
دَ دې په ځان باندې خپل څهٔ تېرېږي
دغه يو سوچ کله چا کړے نهٔ دے

څو کهٔ ښاغلي اتلان غوارمه
مګر دا خونې هغه خونې نهٔ دي
"دَ کارغهٔ جالې نه خو باز نهٔ پاڅي"

راځه! دا خپلې دَ هُنر خبرې
مونږه دَ وخت لوی عدالت ته پرېږدو
تاريخ پهٔ خپله دے بې باکه مُنصِف

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزي

کوتوال چې پورته شــو او ښارئې لوټ کړو
دې ته قاضي "پېشګي ساتـــون" ؤوئېل
دَ ضــرورت دَ نظـــريې صدې ده

جُمات له غُسـل ئې په وينـو ورکـړو
خپلـه ئې ځـانله په صُبــا ؤلامبـل
چاوې "ســيّد" دے دَ وخت لوی صوفي دے

خپلـوي ، دوســتي خو دَ وجُود په قــدر
هســې چَټې ګيلې مانې مهٔ کــوه
پهٔ ماندګۍ کښې خو خپل ســبورے تښتي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیڅي

دَ ځـــوانۍ زور کچه تــــوبـــه نۀ مني
واعظـــــه ستـــا واړه کـــړان عبـث دے
او بـــو ته بند دَ شګـــو نۀ تـــړي ځوک

دَ مازیګـــر شفـق دَ سیند پۀ غـــاړه
او دَ چېټر "ترتر" کښـــې تال دَ بـــــوډۍ
غـــواړي زما او ستـا دَ میني پیـــوند

وریځې غړوسکے غړوسکے راشي پۀ نمـــر
دَ رنـــا وړانګې تـــرېنه ځیــره وَهي
زلفې پنـــډه پنـــډه پۀ مـــخ عبـث اړوي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپئيڼي

کهٔ خلهٔ دې چُپ او لیمهٔ بند ؤساتې
خو دَ زړهٔ راز به دې پټ پاتې نهٔ شي
دَ ګلو حال وي دَ وږمو پهٔ ژبه

زهٔ ګوته بره ثُريّا ته نیؤم
دَ هغهٔ سترګې ښکته خپو کښې ایله!
خاورې به ویني دَ لېلا خالونه

هسې عبث ده چې دَ غېر غماز نه
چرته دَ ښې خبرې طمع کوې
دَ مات منګي نه آواز روغ نهٔ خېژي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپېژې

آسمان کښې کوم دَ وریځ غرو سکي ته
زما دَ یار پکښې تصویر جوړ شوے
خدایه ! اوس باد لۀ کومې رامۀ ولې

صبا چې راشي دَ قفس پۀ لوري
زۀ ترې پُښتنه دَ ګُلشن وکړمه
سترګې ئې ډکې شي؛ ګویانه نۀ شي

چې لور پۀ لور ورله حالونه وايي
هغې صبا له بې تپوسه خنې
ماله پۀ تَشه خلۀ قسم راکوي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڼۍ

کۀ خلۀ دې چُپ او ليمۀ بند وُساتې
خو دَ زړۀ راز به دې پټ پاتې نۀ شي
دَ ګلو حال وي دَ ورمو پۀ ژبه

زۀ ګوته بره ثُريّا ته نيوُم
دَ هغۀ ستر ګې ښکته خپو کښې ايله!
خاورې به وينې دَ لېلا خالونه

هسې عبث ده چې دَ غېر غمازنه
چرته دَ ښې خبرې طمع کوې
دَ مات منګي نه آواز روغ نۀ خېژي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېېزې

وادۀ ، اختر کښې دَ رشتې پۀ غرض
هغه پۀ ځان چې سپين پوډر ؤمخي
تۀ ورته ښې تورې چشمې واچوه

دَ موزيکې نه ځانته کيتې غوَره
طمعې ، آسرې نه خپله هڅه ښه ده
دَ بل څادر باندې څوک مُلا نۀ ترې

تکے دَ شکې ځل ډنډوکے کښې
اوبۀ بکيانو وَته بېرې وايي
پۀ سخت ساعت شي نظر کيرې بيرې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

کــــوخې، چنـــې مې بـــلا وُکتلـــې
ځان مې يو چــرته هم پيدا نۀ کــړلو
دا تور دَ تا پۀ ســترګــو پورې نۀ شـــي؟

دا چې لۀ ځانه ســتـــورې اور واخِســتـــو
پۀ شپه دَ بــــر آســمــان نه وُلوېـدلو
دۀ ســتا جبـين بــاندې سُور ټيک ته کتل

هغه حُجـــرې او هغـه خُـونې دي خـو
دَ ســيالۍ ســترګـــې پۀ چا نۀ خوږېږي
دَ ښو ځوانانـــو مياندې بُورې شـــولې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅې

دَ چا دَ سترګو او بارخو په مينه
کله نرګس ، کله لاله ښکلوم
ذوق دَ جنون مقام ته ورسېدو

شپه ده ، مېره ده ، وايئم ستورو وَته
ما ته دَ يار دَ حرم لار وښايئ
وائي ګرېوان کښې دې خپل سر ننه کړه

مخ دې چمن ، لب او رُخسار ګُلونه
دَ خط او خال بُلبلان ښايي سره
خو دا دَ زلفو کاغې "شي" کړه ترېنه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيډې

دربانديږ سپورےدَاقبال کؤمه
زۀ يَم هُما ، اوږے شاهين خو نۀ يَم
لکه کونتره چې اوتره شولې

ستا يو خبره مُعتبره نۀ ده
خو زۀ ګُمان خپل بدؤلے نۀ شم
خبر دے راځه! هغه زړې نوې کا

پۀ اژدهام کښې دَ خود سره رامېل
پۀ تېل ماتېل کښې دَ بې واکه وږمو
دَ خيال پۀ تال وهم جُوتې دَ وصال

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

دَ حد نه هُـــورته ربــــرېدلي کۀ يُـــو
چـــې دَ پُښتـــو جنډه مو هســـکه رپـــي
پۀ ننګ او پت بـــه مو پښت پُښت نازېږي

تنکـــي تنکـــي پۀ ښکلا ســـيال ګُلـــونه
ځـي بـــل دِيـــار ته آب و ګِل پۀ خاطــــر
څۀ مو ســـپرلے ، څۀ آبـــادي دَ وطن

زما کمے بـــه دې محـــفل کښـــې وي تل
پۀ غېر غماز بـــه خوا پـــوره دې نۀ شـــي
دَ ټاټ پېـــوند بـــخمل کښې چرته لګـــي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

پۀ يو ګُلشن به لمبې پورې نۀ وي
ګُل او بُلبُل به خوند لۀ ژوندَه آخلي
کۀ دَ بارودو کارخانې بندې شوې

دَ خپل ارمان څلې تۀ او درېدمه
اوښکې ، سلګۍ مې ضبط کښې پاتې نۀ شوې
خپل مسيحا چا ته قاتِل دې نۀ شي

دَ پارُوګانو هُم آبا يمه خو
ستا پۀ کمخيّو مې قابو نۀ راځي
پۀ ښامارانو اُودې نۀ چلېږي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

ذوق ئې دَ مرګ لهٔ خوبه پورته کړلو
ستا دَ پانزېب او بنګړو شور ته سلام
راګونه پربړده چې پېښې ؤګټې

ما درته وې زلفې دې مهٔ راسپړه
وړمې خو دېرې چُغل خورې وي نو
کلي پهٔ کلي دَنده وره جوړه ده

لب او رُخسار ته دې لالونه ايرې
دُرشهوار دې تر غابنونو خجَل
ګُټو ته هسې تَش شوَلي اَچوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅې

دَ بــــر پــتــوَر پتـکـي شــمله او جــرګه
کنــدر حــجره دَ سـيالۍ څۀ جـوګه کړي
چې دَ پُښتــو خُــونه ميراته شــوُله

پُښتنــې خوېندې ننګ او پت نه ډکــي
لۀ سـره تېــرې وي دَ ورونـــو پۀ سـر
خاورې شـــه! خاورې چې وي ګرانې پۀ چا

تېـرے ، جفا ، خَشـــم او مکـــر ، فـــرېب
پکښـــې بـه يـــو راســــره ؤنۀ منـــې
يـــاره ! "خپل عـېب دَ وولو مينځ وي کنۀ"

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

دَ اصل ، نقل مانــــې مۀ لټــــوه
دَ حق ، ناحق پته هم ګــرانه ده اوس
دا دَ "لېبل او اشتهــــار" صدئ ده

کڅــــو ته ستا چې غلے غلے کڅــم
ورک شوے ځان ګورمه غل خو نۀ يم
دا دَ بانــــو سپاهيان دي پوهه کا لږ

دَ تَبــــر مارو مُتــــې شلې شه چې
ښاخ ئې دَ ببـرې هډو پرې ښنبـــودو
ما به دَ تــــال لوئې جــــوتې ته کتل

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپېيڼي

ستا دَ عـزت او دَ ناموس پهٔ خاطـر
ما چې دَ ځـان نه بـنجاري جـوړه کړے
خو ؤلې سـترګې اوس تهٔ نهٔ تورَوې

دَ خلقو پهٔ واره وسائلـو بـاندې
ځـو اژدران خپله سـينـه اچـوي
ترڅو بـه ژوند دَ مرګ لهٔ څوْلې شـوکوُ

مونـږه دَ پـوهې طـرفدار يُـو مګـر
تګې بـرګې ته خـو تعليم نهٔ وايُـو
داړې ته واچـوي اَسـتـر دَ قـانـون

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپېڼي

دَ چا پهٔ وَس او تدبیر نهٔ یُو ایسار
نهٔ خو ناپوهه، نهٔ کمزوري یُو مونږ
خندہ دَ اصلاح یو تت اُمید ؤګنه

هر استعمار خپل دلالانو باندې
دَلې رنګ رنګ عنایتونه کړي
دا ځېنې برخې آسماني خو نهٔ دي

پهٔ بخششونو دَ اورنګ پاللي
پهٔ خطابونو دَ فېرنګ ښاغلي
مونږ نه ناره دَ "زنده باد" غواړي..!

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

دَ خــوارۍ حــد مې تمام کړے بـاندې
هيڅ يو اينځر بــه مې کيکر نهٔ شــي خو
کهٔ لهٔ آســمـــانه مې کمے رانــغے

دَ ديــدن "خيـــر" دغـه دے ؤړ مه ځمــه
دَ غمازانـــو خوٚلې دې وازې اوســي
ګــدا دَ ســپـــو پهٔ غَپا نهٔ جار وو ځــي

مدام چــې حُســن دَ تخليق ســتــائمه
دغه ده مدحــه دَ خالـــــق دَ قــدرت
ځم حقيقــت ته دَ مجــــاز پهٔ لاره

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

حــق او انصاف دَ تـــوازن تــرڅکه
پســـې فطــرت او بيا دَ حُسن مقـام
ورســتـــو طاقــت او آخر آمــر مُطلق

يـــار ته زما پهٔ ســتر ګـــو ؤګوره لږ
چې خپل ګُمان دې پهٔ يقـين بدل شـي
دَ حُســـن ذوق ته بــه فجُــور نهٔ وايــې

درُشـــت خوبي خوئي جوهر دے لکه
زمـا پهٔ ډېـــره ژړا اُف نهٔ کـــوي
دَ کانـــي زړهٔ پهٔ اوبو نهٔ پســتېـږي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

ستـــر ګې مې ډ کې وې ما توى نۀ کړلې
تَله ، پارســنګ ، او پېمانه چې نِشـــته
دُر په صدف کښې هم بـــند پاتې نۀ دي

ستـــا دَ بـــارخـــو نازکـي دا رنګله ده
دَ خــولَو څاڅکي پـرې هم نۀ شـــم کتے
دَ زړګـي آه ځکه قابـــو کښــې ســاتم

هغې زما دَ ديــدن شـــــوق وَتــه چې
نـــن دَ جمــال دَ ذوق جنـــــون ؤيـېـل
پۀ محبت بـانـدې بـه ويـنـاړمه اوس

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

پهٔ ګارې وارې ګرېوان نهٔ يمه خوښ
خـو دَابـکــارو دَخندا لېـونے
آبـــاد سحــره! دُعا ماته کــوه

زما پهٔ خــون دومره آواره شــؤله
لـوږه ، ژؤره ئې تـــر پـــامه هيڅ ده
مخه دَ زور يـــوه بـلا نهٔ نيســـي

ښه او نا ښه بـــدې کښې نهٔ وي ګوره
بـــيا هُم چـــې خوامخوا پُښتنه کوې
دَ تنګ نظرۍ نه تنګ دستي غوره ده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

ملک دَ پښتو دے ، سر په ستر ګو منم
خو دَ موقعې محل دا دومره لحاظ؟
چې په يقين باندې ګمان غالب شي

دَ نظر ورانګو مې تيارې غوځې کړې
ستا دَ چار ګُل غمے هُم وُبر بښيدو
ستورے اوس زېرے دَ سبا راکوي

دَ خپل ښائېست دَ آب و تاب په خاطر
کښو زما ته سپېلني لوګے کړه
آئينې عِجز نه حېرت اخېستې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیزې

ژوند بـه پهٔ خوند او وقـار څهٔ کوي اوس
چـې پهٔ بـــازار لکه غلام ارزېـــږي
دا لوبـه جوړه کړه هم ژؤو خپله

چې فلسفه کښې شي ناکام فلسفـي
نـو لېـونے شـي اوتې بـــوتې وايي
پهٔ عامه پـــوهه دې خوشحـــاله ګـــرځه

پهٔ تصوف کښــې چې خطا شــي صوفي
نـــو دَ الحـاد پهٔ ګـــړو وړو ســـَـــر شي
ساده ايمـــان باندې شاكــــره اوسه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوېمه برخه

رباعياني

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

بد شي لهٔ بدو او ښهٔ دَ ښو نه
خوی دَ سړو شي مګر سړو نه
څوک چې دَ اصل نسل نه روغ وي
کار دَ پښتو هم بویه هغو نه

موسوم پهٔ سادوي دَ لارې مَل کا
چې یاد پهٔ غلو وي لهٔ ځانئې بیل کا
ډیوه دې بله دَ خپل شعور کا
دَ ژوند پهٔ لاره سهل مزل کا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

څنې دې سپورې رنګ دې تک تور دے
وضع دې ورانه ګډوډ دې کور دے
څوبې همت ئې نو بې قدرت ئې
ژوند له یوسا دې له ؤبله پور دے

وطن ته راشه جوړ مرغزار دے
پۀ للمو، دشتو هم اوس بهار دے
چې ورته ګورم زړۀ مې پسخېږي
ګل خوا ته ګل دے یار سره یار دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

زیړ مازیګر کښېني دَ سیند په غاړه
ساقي مُطرب وي راسره دواړه
بد پامي تـوله وي ښېپو دَ لاندې
لاس په نامه وي خوښي اولاړه

دا کروَنده چې دَ هر یو ګُل کړم
پرېنه سمسور به دَ تا کاکُل کړم
ګُته په خلهٔ به درته سنبُل کړم
ستا په ثنا به هر یو بلبُل کړم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعياني

دَ ژوند په سر مې غمونه پنډ دي
دا چې مې سترګو کښې اوښکې ډنډ دي
که وخت ايسار کړم که بخت بېدار کړم
نه مومم ښاده دي له بس شنډ دي

ځومره چې ؤسؤم زړه ئې لا يخ شي
زما په آه ئې ځکه اَخ اَخ شي
په ډک محفل کښې داسې راشا کا
غواړي چې ماته ناخوالي مخ شي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

څۀ پۀ سُرور یم څۀ پۀ سُرُود یم
نۀ پۀ خپل سُوداو نۀ پۀ بهبُود یم
خلک دَ نبشت نه هم خپل ځان بُود کا
زۀ شتۀ وجود کښې نبست او نابُود یم

پۀ ژړا زاړي پۀ وير مامُور دے
کۀ څوک مالک دے کۀ څوک مزدور دے
د جدل اور دے وطن تنور دے
ايره ئې واخله روغ کۀ رنځور دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

کۀ نۀ څۀ پْلـــورې او نۀ څۀ پېـــــرې
بیا هم لګیــا یې ګوتې دې شمېــــرې
یـــو ذره غـــم وې پۀ ځان ئې غـــر کړې
واړه ښـادې، کــړې دَ تـا نه هېـــرې

پۀ تـــوره شپه کښې دَ آسمان ستـــورې
پۀ سپین جبین دې سور ټېک ته ګورې
نـــرۍ خْوَله دې پۀ بـــارخـــو ښورې
ځکـه خو پـــرخه پۀ لالــــه ووري

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

ژوند نه خوند لاړ دے هسې دوران دے
خلک تول وړے تش سود او زیان دے
دود و دستور څۀ خپلوي، دوستي څۀ
پت او الفت خو تش په ژبان دے

لږ را بهر شه لۀ خپله ځانه
چې څۀ خبر شې لۀ درست جهانه
قدم بوسي به دې بحر و بر کا
خو زړۀ دې لوی کا لۀ دغه تانه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

غـــرِ دَ جرس دے وختِ دَ پاڅُون دے
دغه خُوځَښت خو دلوی ژوندُون دے
مُرغ او مُــلا هم کــړے آذان دے
دَ مرګ په خوب لا اوده پښتــون دے

داچې بې نیـــازه لهٔ زهٔ او تهٔ یْم
په زهٔ کښې تهٔ یې او تـهٔ کښې زهٔ یْم
داســـې زما چې ځېګــر او زړهٔ یې
ځکــه دا ســـتا په لب و لبمــهٔ یْم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعيانې

بيا نوبهار چې پۀ باغ و راغ وي
ساقي، مُطرب وي چنګ و اياغ وي
قاضي کۀ ايښے پۀ کرښه سر خپل
شيخ بۀ تسليم وي جوړ بۀ فراغ وي

رڼا دې بېرته ښکاره اثر کا
چې تُورې شپې ته کړه پۀ سر کا
رنګ او نور داسې سره پېوند شه
دَ سيالۍ ډک چې دَ ژوند سحر کا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

حُجره، جمات دے کنډر، کۀ کور دے
لمبه لوګے شو بل پرېنه اور دے
روڼي دَ ممات ئې خلکو ته روڼ کړو
مخ دَ حيات اوس دومره تک تور دے

چې سره ناست يُو زۀ او يار دواړه
دَ رنګ او نُور شپه دَ رود پۀ غاړه
لۀ هسکه ستوري پټ پټ را ګوري
دَ غرپۀ سر هم سپوږمۍ او لاړه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

دَ بد مرغیّو هریو شبخُون ته
چې یو لښکر شي ګران دي پښتون ته
دَ ورور په لاس کښي دَ ورور ګرېوان دے
څنګه به سم شي دَ زیست سمون ته

دا ګرځ دَ تندر نهٔ دَ آسمان دے
خپله سبزلے مونږ خپل آشیان دے
ذره ګرم نهٔ دے کاتب دَ برخې
دَ ځان دُښمن مو په خپله ځان دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعياني

چې کله غوړيږي، دنيا رازغلي
خو چې لږ سپور شي تول کښه تللي
دغه دنيا ده، دغه ئې رنګ دے
چې پرې تکيه کا، هغو ژړلي

قدرت طاقت به نور څومره غواړي
په قرقره به تر کومه وياړي
دومره دې زور وي دغه دې زغم وي
چې نوک دې خوږ شي نو ورته ژاړي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

ګوري کرکني،   غـواړې ممـانـې
خو ښندوې تهٔ،   اوچې بکیـانـې
لا دا منم چې،   پهٔ لاس به درشي
اربړې، ترُشې،   څو اوچې پانې

پـردي مـالـونـه،   پـهٔ خپـتـه نغـاړې
لوی لوی ملکونه،   پهٔ واک کښې غواړې
حـرص څـهٔ دومره،   ړوند او بې حِس کړې
خپله پهٔ ځان اوس،   خپـــــوې داړې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

در يمه برخه

لنډي نظمونه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

دَ تندرونو په شپه

په نوم چمن کښې پاڼه، څانګ نه لري
دغه تنکۍ، ښکلې معصومه غوټۍ
وي بې آسرې، خپل مور او پلار ئې نه وي
لکه وړه یو څوک یتیمه جینۍ

دا تکه توره بلا شپه چې راشي
ډکه درنه وریځ راؤچلیږي
اسمان کښې واړه تندرونه هم چې
له زوره ؤپرقیږي، ؤډزیږي

وایه! نو اوس دغه معصومه غوټۍ
کومې سائې، کومې تنې له ورشي
لکه ماشومه، بې آسرې یتیمه
په دغه وخت دَ چا سینې له ورشي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

جرات

راته ؤکړه یو نظر
سر تر پایه سراسر
لکه زهٔ یم لوغړن
بل به نهٔ وي یو بشر

نهٔ اختیار لرم دَ دم
نهٔ مې واک شته دَ قدم
دَ اظهار معصوم خواهِش
ستا پهٔ رحم او کَرم

دا بندي یم کهٔ ازاد
دغه داد دے کهٔ اهداد

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

احساس او ننګ

هغه شپه چې مې درد پام کړو
هر ستم دَ خپل جانان ته
دواړه سترګې شوې راته کې
بيا مې ؤکتل آسمان ته

بس ! يو آه مې لۀ خلې ؤخوت
پۀ اسمان کښې سره لمبه شوه
ښکته زمکه هم لۀ ويرې
بوربنېدله زلزله شوه

خو ! دې وينې بيا پۀ دَو کړم
پۀ اجل ئې پېرزو نۀ وو
زر زر لاړم ورله خواله
خو جانان پۀ خوب اودۀ وو

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

څو چې وینم

بــل یو هیڅ پهٔ نظر نشـــــته
پهٔ کوڅه او پهٔ بـــــازار
یــو مرګے دے چې ئې وینـــم
ســــینه چاک کړئي اوار

یو زندان دے، بــل مقــتل دے
کـــهٔ ذا کلے دے کـــهٔ ښـــار
هم حــــجره هم پهٔ جمات کښې
جـــوړ یــــو درز دے دندوکـــار

نهٔ اختر شــــته نهٔ شوقـــدر
نهٔ مېلې شـــــته، نهٔ څوک یار
در پهٔ در خاورې پهٔ ســـر بــه
څـهٔ ژونـدون وي څـهٔ روزګـــار

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

اے نجیبه! اے شهیده!

دَ پښتون دَ چمن ګُله!
دَ دښمن دَ سترګو خاره!
سرداری درنه لوګے شه
دَ وطن دَ سر دستاره!

نۀ ډیوه شته چې کړم بله
نۀ ګلان شته چې ګېډۍ کړم
دا څو اوښکې پښتنې دي
دَ تا روح ته به ډالۍ کړم

ملامت درته ټول قام دے
دَ تا روح ته مې سلام دے
اے نجیبه! اے شهیده!
دَ تا روح ته مې سلام دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

دَ روح کرب

څو کۀ سترګې کړمه پټې
او زۀ نۀ ګورم يو لور ته
يا مې غوږ هم هډو نۀ ږدم
هر کوم غږ او هر يو شور ته

دغه لمس هم پسې شَل کړم
او دا ژبه هم اوده شي
کۀ مې جوش لۀ لاسه ورکړم
بيا هم هوش پسې چپه شي

خو! دَ روح سره به څۀ کړم
هغه لار او چار رابنايه
کنه! دلته اوس بې وس يې
دَ درد کريکه مې بيا ستايه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

دَوَر

هغه سترګې چې ئې سرې دي
په جهان ئې ملازې دي
هر څوا خلي ازارونه
دعاګانې ورپسې دي

مونږه خوار لۀ درداو مینې
هر ارمان مو وینې وینې
بې وسۍ مو اتبار وورے
دَ هرچا دي سترګې سپینې

دا دنیا ده، دائې کار دے
دغه وخت، دغه روزګار دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

پښتون زلمي ته

پۀ شعور بــانديې بـينا شــه
دَ دســتور ښخه آګا شــه
ننـګ او پـت خپلـه ښـوه کــا
او الفت هم ســر و پا شــه
پـۀ مېړانــه او غـېرت کښـې
تۀ دې ياد لکه پخوا شــه
آزادي کــۀ خپلو اکــي ده
تۀ پۀ دواړه سـرفدا شــه
ښـۀ هنر دے او کـۀ علم
پکښې لاړ ترا نتها شــه
کـۀ خـرد دے، کـۀ جنـون دے
پۀ خپل ځای پکښې يکتا شــه
ځان خبــــر لۀ خپل پرون کا
او بــيا زده دې لۀ سبا شــه
مفکر شـــه، مصور شـــه
هم عمل او هم ســودا شــه

هم الوت شـــه، هم رفعت شــه
تۀ هما او تۀ ســما شــه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ثلورمه برخه

غزلونه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

لو یه ورشـو دَ پښتنو کۀ بې بـهاره نۀ وے
ښکلې هو سې بـه دَ دامانې دومره خواره نۀ وے

منګي ټیکرې، ګړونج ټوټې، جونه تارتاره نۀ وے
زمونږ دَ کلي دَ سیند غاړه بـه اوزګاره نۀ وے

لکه ماشـوم بـه کټورو پسې لاس نۀ جګوم
خو سپل دَ زاڼو دې آسمان کښې بې قطاره نۀ وے

زما دَ زړۀ کالۀ ته ګوټ داسې ممکن خو نۀ وو
کۀ ستا نظر سـره زما دَ سترګو لاره نۀ وے

چا بـه زما نه دَ لالا ګلو نه ښکه رېبل
داسې کۀ زۀ پۀ خپله خاوره بې اختیاره نۀ وے

تا بـه زما دَ کامرانیو جنډې هسکې لیدې
زما دَ ژوند کۀ دَ بـلا پۀ کوڅه لاره نۀ وے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

پهٔ تحویل دَ توره شپه خنګه خطا ځم
پهٔ دستور دَ دې وطن څو مره وېريا ځم

دَ فنا دَ پروانې تحرير ته وايئ
پهٔ دا لاره به وجود ته دَ بقا ځم

دَ اجل کومے همواز دَ ژوند پهٔ لار وي
زهٔ خود سر دَ زمانې پرې خامخا ځم

ما دَ ګلو غنچه ؤليده کاکل کښې
اوس دَ خيال پهٔ يو جوته تر ثريا ځم

څو پهٔ ما دَ يار دَ سپوري ورېم لګي
پسې زهٔ به دَ خپل وَس تر انتها ځم

اوس دَ کلي نغارچي وته نارې کړئ
نن دَ يار دَ زړهٔ کالهٔ وَته افشا ځم

مګر جنګ دَ هغه سترګو سِهل نهٔ دے
خو پهٔ داهٔ سره دَ ګردې پښتونخوا ځم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ما ته ئې وعده ښه ده
نوې بهانه ښه ده

خدایه! مازیګر ته خَیر!
داسې تماشه ښه ده

هسې جرس غږ پسې
تللې قافله ښه ده

ستا همنوایۍ سره
دلته یو تپه ښه ده

یاد شو لکه بل مشال
ډېوه اوس بدرګه ښه ده

اوس راځه! خوبونو کښې
خلکو ته پرده ښه ده

یاره! وضع، قطع دې
ښکلې پښتنه ښه ده

رِند دې مېکدې ته ځي
مونږ لره حجره ښه ده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ځړاوې سترګې بلا ځړې کا
خُون آشنا مې لا ځړې کا

هر ارمان نه مې سَر پټې کا
ځه! اوس جوړې مُنارې کا

زما کسُو چې برعکس کړې
نورې ماتې آئینې کا

خۆلهٔ به نهٔ غواړم خو راشه
لرې بند دَ خلکو خۆلې کا

مُقدم پت او اُلفت دي
نورې ورو ستو تقاضې کا

شیرین یار دې خنې ستایې
بلاګانې وریسې کا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

داسې چې پۀ مونږه باندې سرۀ راځي
ستا دَ اننګو زړۀ له چې څۀ راځي

ماته دې یاد ونه زور ګیرې ښایي
کور ته مې دَ زړۀ پۀ دبوالۀ راځي

خلک به پۀ شپه غُټې سمبالې ږدي
مونږ باندې دَ ورځې رڼا غلۀ راځي

تا به دَ نظر غېږه پرانېستې وي
اوښکې مې اوس چرته لۀ لیمۀ راځي

پام کوره! لۀ سترګو مې ؤنۀ لوېږې
توی اوښکه لیمۀ وته بیا نۀ راځي

سترګو دې پۀ رَپ کښې قیصه ختمه کړه
اوس به عیادت له خلک ښۀ راځي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

پـهٔ خاطـر د اغیارانـو اخګـر پربـوت
چې پهٔ مـا د یـار د مینې نظر پربـوت

کمتري او عاجزي مې هومره زور کښې
د انـااو د غـرور هغـه غـر پربـوت

دَ نُور شمع چې جلوه شوه ، دِک محفل کښې
پهٔ پرده دَ خلوتیانو شــــــرر پربوت

نور بـه څهٔ ئې دَ قـامت عظمت بـیان کړم
پهٔ سـجده ورته سُنبـــل او نښتر پربوت

نازک خیال چې مې بادشاه باندې اړ نهٔ وو
لاړ فقیر غوندې تور خال ته پهٔ در پربوت

شـــوخ نظر راښخه ؤنغړد ډکو ســـترګو
کهٔ مانبام سیند کښې ککوړے دَ نمر پربوت

زهٔ لا کله ســــــتا لهٔ غمه فریادي ووم
خو دَ دهر هر الم مې پهٔ ســــــر پربوت

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

داسې چې پۀ مونږه باندې سرۀ راځي
ستا دَ اننګو زړۀ له چې څۀ راځي

ماته دې ياد ونه زور ګيرې ښايي
کور ته مې دَ زړۀ پۀ دېوالۀ راځي

خلک به پۀ شپه غُټې سمبالې ږدي
مونږ باندې دَ ورځې رڼا غلۀ راځي

تا به دَ نظر غبرګه پرانېستې وي
اوښکې مې اوس چرته لۀ ليمۀ راځي

پام کوره! لۀ سترګو مې ؤنۀ لوېږې
توی اوښکه ليمۀ وته بيا نۀ راځي

سترګو دې پۀ رَپ کښې قيصه ختمه کړه
اوس به عيادت له خلک ښۀ راځي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

تـــهٔ کـــهٔ رنـــا پـېـژنـــې
بـــيا بـــه ســبـــا پـېـژنـې

ســـــترګو کـښـې غـلا پـېـژنـې
دومره حـــــــــــيا پـېـژنـې

لا رِکـــهٔ غـيـريـــت لـــهٔ تـــا
بـــيا خو بـــــه ما پـېـژنـې

زهٔ دې لـکـه ســبـورے شــوم
تهٔ بـــيـــتـــــه مې لا پـېـژنـې

ننـــګ او پـــت دې کلـــه زده
جـــورو جفـــا پـېـژنـــــې

دا دَ زړهٔ پرهر کســـــــــــه
خپلـــــه ادا پـېـژنـــــــــې؟

تول دې لهٔ هرخوا بــــــدخوا
لـــږ کـــهٔ همخـــوا پـېـژنـــې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

سترګې دَ حالاتو راته ورانې دي
ذوقه! دَ سيالۍ خبرې ګرانې دي

غشو دَ ستم ته سينه تانې دي
شوقه! تلوسې دې پهلوانې دي

يا دَ بنجارې لۀ خوارۍ مات دے زړۀ
يا دَ کلي جونه ځان آسانې دي

نۀ هغه نسيم شته، نۀ وږمې دَ ګل
هر لورې ته سپورې هواګانې دي

قدر به دَ اوښکو څۀ درزباد کړمه
دلته کښې چې وينې هم ارزانې دي

کسو کښې مې عکس دَ حسن امر شو
ټولې آئينې ورته حَېرانې دي

زور د تفکر ئې راته هېڅ کړلو
چاوې؟ دَ کاکل غوټې آسانې دي

ستا دَ نظر وړانګې ستا تر ځانه شه
اوس زمونږ دَ ذات زرې تابانې دي

بيرته مې دَ سترګو چينې تاندې کړې
تاوې! هوسۍ ترې دَ دامانې دي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ټکے خال دې کۀ نایاب دے
څاڅکے اوښکه ئې حساب دے

پۀ غانتول او پۀ رَیبدې مې
کړے سود ستا دَ نصاب دے

څار دَ تا دَ مخ لۀ آبه
چې خولې خولې ګلاب دے

مخ او زلفو رانه هیر کړۀ
کۀ حساب او کۀ کتاب دے

ستا دَ زلفو دَ تسخیر مې
بې تعبیره لا هر خواب دے

زیر و بم ئې ننګ او مینه
ګنه سُر دَ ژوند رباب دے

شیرین یاره! لب ئې ستا یه
څو پۀ اور دې زړۀ کباب دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

پـۀ آب دَ مينې مې وينځلے دے زړۀ
لۀ هر يو خيرې مې ســـاتلے دے زړۀ

هر څو مره ګران او کۀ ښاغلے دے زړۀ
پۀ يوه خلۀ مې ســـتا منلے دے زړۀ

نن ئې دَ ســـترګو پۀ رموز کښې ؤوې
ســـتا ؤلې دومره غلے غلے دے زړۀ

خلۀ يو ګيلې له جوړؤلے نۀ شـــــې
څنګه لۀ خلکو دې اوښکلے دے زړۀ

څو وو پۀ څوکو دَ بـــانو چُور شـــوے
پـۀ تـار دَ زلفـو مـې ګنډلـے دے زړۀ

تيارۀ ئې خوب لـه دَ مړوند غوښتلـه
خو شـــيرين ياره! ما غندلے دے زړۀ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ایله چې خلې له مې را تله ماته شــوه
څو مره کچه کښې مې توبه ماته شوه

لا خو مې او ښکه یشــــېدلې نۀ ده
چې ستا پۀ مخ باندې خوَله ماته شوه

څېرې ګرېوان مې ورته مخې ته کړو
دَ هغې لاس نه آئینه ماته شــــوه

دا مړاوې سترګې او باریکه مُسکا
دَ ګل توله، دَ جام نشــه ماته شـوه

سپوږمۍ پوره دَ نیمې شپې پۀ بلې
زما دَ خوب دَ کور پرده ماته شــوه

دَ ګُمان قېد نه خلاصه شوې وعده
دَ یقین کور ته چې تله ماته شوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

یوه لمحه دَ زندګۍ چې مهربانه نۀ ده
دَ بخت کاتب سره زمونږه خو څۀ ورانه نۀ ده

دَ ښار او کلي لوی واړۀ ټول غم شریک دي زما
دَ درد قیصه مې بې بنا، بې خان و مانه نۀ ده

تیارو خو ځکه ساه ډوبې، وَته دوام بخښلے
هغه لېلا چرته یو شپه کاکل افشانه نۀ ده

ستا پۀ سودا کښې دومره ورک، چې اوس پۀ هېڅ هم نۀ یم
شپه خو دَ غنو پۀ چاپه ګنې آسانه نۀ ده

چرې به ستا پۀ بې لوظۍ تا ته راؤسپړي خلۀ
پښتنه اوښکه ده څۀ دومره بې زبانه نۀ ده

دغه ئې ډېره دليري، که بُزدلي ؤګڼم
زما دَ قتل پۀ خطا هډو پښېمانه نۀ ده

زما دَ واړه زندګۍ دَ صبح و شام پۀ بدل
دَ مازیګر دَ یو دیدن سودا څۀ ګرانه نۀ ده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

بـلا سـوخت کۀ دَ احـوال لۀ تنارۀ خورم
ډېر تاوونه هم دا سـتـا دَ بـېلتانۀ خورم
هست او نيست دي راته هېڅ دَ ديدن شوق کښې
خداى ګواه دے کۀ پۀ څۀ باندې به زړۀ خورم
خو پۀ "را" مې ژبـه نۀ اوړي قـنـد لبـه!
پۀ دوا کښې کۀ څو ژبـه دَ کارغۀ خورم
تپ دَ نمر دربـانـدې هم زغملے نۀ شـم
خو بس دا چې غريبي ده، لږ سـاړۀ خورم
چې دا سـتـا پۀ نخښه ووځي لۀ کمانه
هغه غشـي پۀ تتر واړه هم زۀ خورم
دَ آسـمـان دا تندرونه؛ ورشـئ، پوه کړئ!
نورې زۀ دَ ارمانونو شـُـومې نۀ خورم
ستا پۀ غم کښې هېڅ لۀ ستوني نۀ تېرېږي
کۀ پۀ قـطـع بـاندې شـهد ډېر خوارۀ خورم
دا چې کلک لکه سـندان يم، سبـب دا دے
لـۀ فلکـه ګزارونـه بـۀ پاخـۀ خـورم
خداى ئې مالره کشـتـه کا. بـلا څۀ ده؟
سـتـا دَ لاسـه خو زۀ زهر هم تراخۀ خورم

دَ وفا دليل مې دا دے چې پښتون يم
قسـمونه دَ بـاور بـه درته څۀ خورم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ لیکوال نور کتابونه

★ چاپ کتابونه

(۱) **افغان ګلونه** چاپ ۲۰۰۴

(۲) **اوښکې مشالونه** چاپ ۲۰۰۶

★ ناچاپ کتابونه

(۱) **چاربېته** (تحقیقي مقاله)

(۲) **شیرین بیان** (دَ شعر په وزن، بحر، عروضو او پښتو املا بحث)

نوټ: افغان ګلونه کتاب (چاپ ۲۰۰۴) دَ ۹۰ لسېزه کښې تخلیق شوو غزلو او نظمونو باندې مشتمل دے.
اوښکې مشالونه (چاپ ۲۰۰۶) دَ پنجاب په جېلونو کېمپ جېل او کوټ لکهپت جېل کښې دَ ۲۰۰۱ نه تر ۲۰۰۶ پورې وختونو کښې تخلیق شوے ادب دے.
دَ رنګونو پیوندونه (هم دا کتاب)، **شیرین بیان** (ناچاپ) او **چاربېته** (ناچاپ) دَ هرې پور په زندان کښې دَ ۲۰۰۶ نه تر مارچ ۲۰۱۲ پورې وختونو کښې تخلیق شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ وخت پهٔ دُوړو هر څهٔ خړ نهٔ دي لا
تابانه مخ پُښتني جُونه شته دے
سپوږمۍ دې ځان وَته غاوِره نهٔ شي

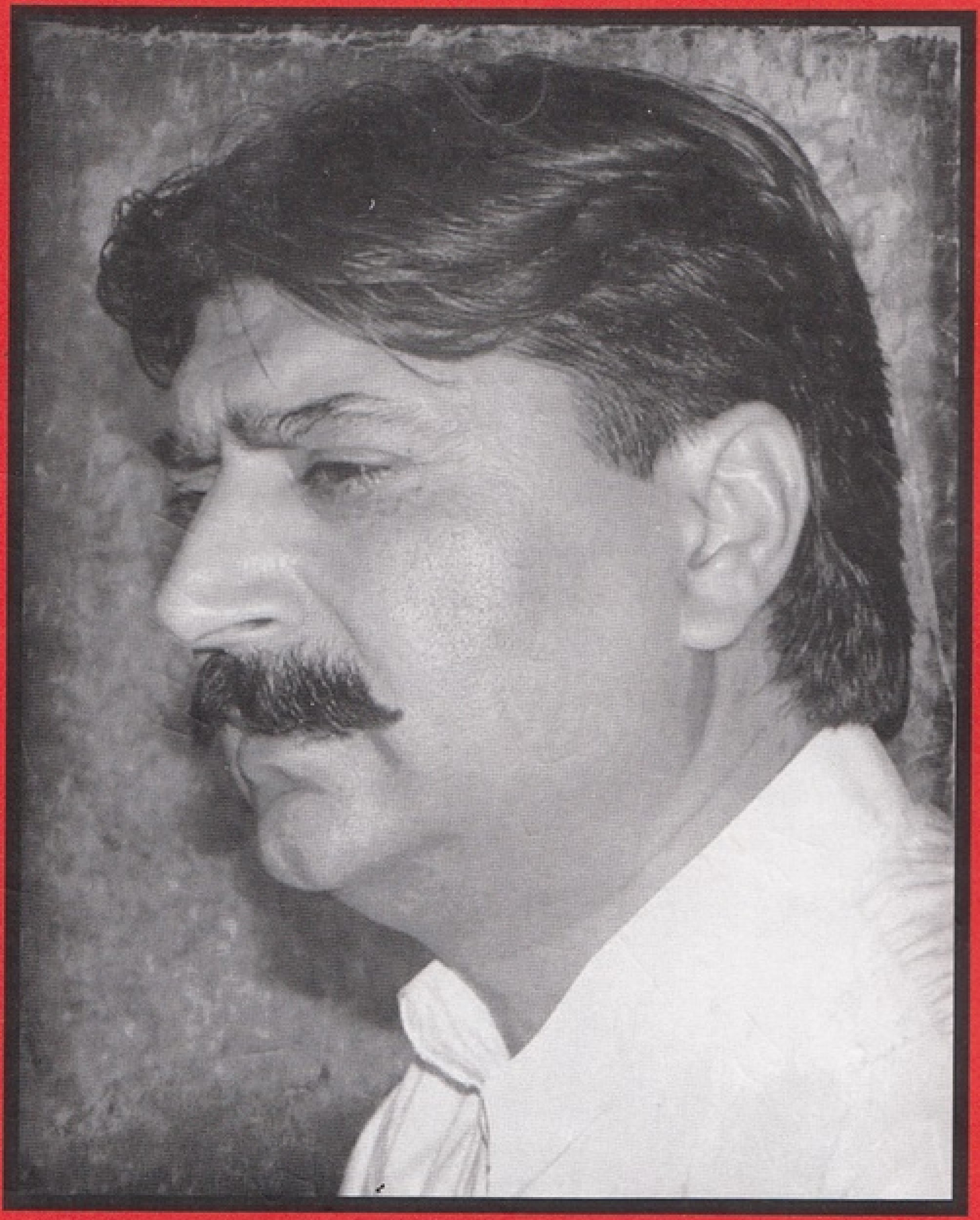

دَ چا دَ سترګو او بارخو پهٔ مينه
ګله نرګس، ګله لاله ښکلوُم
ذوق دَ جنون مقام ته وُرسيدو

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library